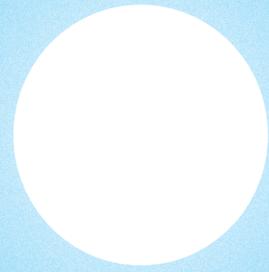

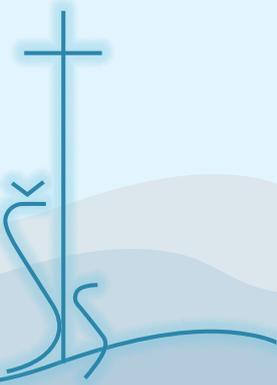
God. 2021./LI.

Br. 4/203

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevnaka – Split, Lovret

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevnika – Split, Lovret

God. 2021./LI.

Br. 4/203

Sadržaj

Riječ uredništva.....	3
Riječ provincijske predstojnice	5
IZ GENERALATA	
Došašće 2021.....	6
IZ PROVINCIJALATA	
Duhovne vježbe 2022.....	8
Savjetovanje za izbor provincijske predstojnice.....	9
Godina pripreve za proslavu 100. obljetnice ustanovljenja Provincije.....	10
Obavijesti	11
Jubileji redovničkoga života u 2022. godini.....	12
ZBIVANJA I OSVRTI	
Hvalite Gospodina, zahvaljujte i služite njemu u poniznosti.....	14
Služimo vjerno i odano.....	18
Novi početak.....	19
Međuprovincijski susret.....	20
JEKA IZ AFRIKE	
Dodjela diplome	22
Božiću ususret.....	23
Sestrinstvo redovničkog života	23

BOŽIĆNE ČESTITKE

Božićne čestitke.....	25
-----------------------	----

NAŠI POKOJNICI

S. M. Edita Šolić.....	31
Izrazi sućuti.....	33
S. M. Virgina Župić.....	35
Sestre naše Družbe.....	38
Rodbina sestara.....	38

LIST DRUŽBE

Generalna kuća.....	42
Mariborska provincija.....	45
Splitska provincija.....	47
Misija u Demokratskoj Republici Kongu.....	48
Tršćanska provincija.....	51
Lemontska provincija.....	53
Mostarska provincija.....	56
Argentinsko-urugvajska provincija.....	58
Bosansko-hrvatska provincija.....	60
Austrijska provincija.....	62
Paragvajska provincija.....	64
Rimska regija.....	66
Život – poslanje – svjedočenje.....	68
Poslanje: Evangelizacija posredstvom molitve.....	69

PRILOZI

Siromahâ svagda imate uza se.....	72
-----------------------------------	----

Riječ uredništva

Zaključujemo još jedan broj našeg provincijskog glasila. U njemu su osvrti na protekla događanja, spomen aktualnih i najave predstojećih: započeti sinodalni hod mjesnih crkava diljem svijeta, međuprovincijski susreti, priprava za proslavu 100. obljetnice ustanovljenja Provincije te *oproštajno slovo* o našim dragim sestrama.

Donosimo i prikaz Zbornika radova Simpozija u prigodi 150. obljetnice utemeljenja Družbe te List Družbe.

U vremenu, obilježenom različitim vjеровanjima i uvjerenjima, dolazi nam Božić – Bog blizak čovjeku. O snažujući nas u zrenjima, ohrabrujući u čekanjima, zaštićujući u neizvjesnostima neka ostane *s nama Bog!*

Čestit Božić i blagoslovljenu novu godinu žele sestre iz uredništva!

Riječ provincijske predstojnice

Drage sestre, nalazimo se pred danima u kojima slavimo veliko otajstvo naše vjere, neshvatljivu ljubav Stvoritelja koja je uzela obličje i narav stvorenja kako bi čovjeka, izgubljenog i umornog, privela svjetlu, smislu i smiraju u vječnosti. Vjerujem da je posljednjih tjedana Božja riječ koju smo slušale u liturgiji došašća naš duh (o)držala budnima. Ona, kao dvosjekli mač, razobličuje naše lažne motive, izgovore, opravdanja i stavlja nas pred Boga u svom našem siromaštvu. Izlaganje djelovanju Božje riječi otvorenog i iskrenog srca dovest će nas ubrzo do spoznaje o potrebi korjenitog obraćenja, preobrazbe i poravnavanja, možda već odavno zatrpanih staza. Dug je to put koji zahtijeva odlučnost i ustrajnost.

Koliko god vrijeme došašća bilo prožeto slatkoćom iščekivanja, nade i radosti ne smijemo zaboraviti na ozbiljnost Božjeg poziva na budnost i svijest o Božjem skorom dolasku, a iznad svega na trajno obraćenje koje bi trebalo postati način našeg života. Nova crkvena godina u koju smo ušle neka nam bude godina ozbiljnog suočavanja sa samima sobom u istini.

Isusovim rođenjem započeo je novi, bolji svijet. Dopustimo i mi da nas čudesna toplina Božje ljubavi obnovi u našoj nutrini kako bi naša srca postala mekša, naše riječi blaže, a naša djela prožeta ljubavlju. Molimo Gospodina za milost oprostjenja i snagu da iziđemo iz svega onog što nas udaljava od Njega i jedne od drugih.

U kojem god životnom dobu se nalazimo, vremena je sve manje. Ne dopustimo, stoga, da nas kompromis, lijenost, udobnost, strah, bijeg u aktivizam ili što drugo uvuku u život osrednjosti nego se oboružajmo vjerom i živimo dostojno poziva kojim smo pozvani. Sjetimo se da je Gospodin (uvijek) blizu!

U listopadu ove godine započet je trogodišnji sinodalni hod *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*. Način je to na koji Crkva želi dati prostor i važnost svakom svom članu i potaknuti sve da, osluškujući Duha Svetoga, zajednički promišljamo

trenutak u kojem se nalazimo i tražimo putove kojim nam je ići. Dok dajemo doprinos u partikularnoj Crkvi promišljajmo ujedno i naš zajednički hod u okviru zajednice: slušajući, dijalogizirajući i djelujući. Nama kojima je zajednički hod dio životnog poslanja osobito je važno kontinuirano razvijati vještinu slušanja, uvažavanja i traženja zajedničkih rješenja. Molimo Gospodina za Duha mudrosti kako bismo znale pronicati i pravo rasuđivati vremena i prilike tražeći uvijek volju Božju za sadašnji trenutak. Nadasve, neka sve što činimo bude učinjeno u ljubavi, jer samo ljubav gradi za vječnost.

Neka nam slavlje Božjeg rođenja, drage sestre, bude poticaj da ostavimo stari način mišljenja, osjećanja, djelovanja i zakoračimo u nešto novo. Isusovim rođenjem započeo je novi, bolji svijet. Dopustimo i mi da nas čudesna toplina Božje ljubavi obnovi u našoj nutrini kako bi naša srca postala mekša, naše riječi blaže, a naša djela prožeta ljubavlju. Molimo Gospodina za milost oprostjenja i snagu da iziđemo iz svega onog što nas udaljava od Njega i jedne od drugih. Neka nam daruje srce sposobno ljubiti, srce slično svome Srcu – srce koje prihvaća svakog čovjeka kao brata i oslobodi nas za ljubav.

Sretan vam Božić i blagoslovljena nova godina!

s. Andrea Nazlić

IZ GENERALATA

Prot. n. 342c/2021

Došašće 2021.

Svim sestrama Družbe

Drage sestre!

Pred nešto više od mjesec dana, najprije u Rimu, a zatim i u svim mjesnim Crkvama diljem svijeta, započeli smo dvogodišnji sinodalni hod. Vjerujem da smo ozbiljno prihvatile poziv pape Franje i mjesnih biskupa na aktivno sudjelovanje u ovom *zajedničkom hodu* sveopće Crkve. Nas kao redovničku zajednicu, kojoj je *zajednički hod* način života, sinodalni hod zapravo izravno uključuje i od nas se s pravom očekuje da sinodalni mentalitet istinski svjedočimo samim svojim postojanjem u Crkvi te da ga pokazujemo osobito stvaralački življenom karizmom te primjerom otvorenosti, dijaloga i suradnje, kako unutar vlastitih zajednica tako i sa svima s kojima živimo, s ljudima s kojima radimo i koje susrećemo. Mogle bismo istaknuti mnoga bogata iskustava pojedinih sestara i zajednica koje ostvaruju plodnu uključenost i svestranu suradnju s članovima Crkve, ali i sa svim ljudima dobre volje, pripadnicima drugih vjerskih zajednica i drugačijih pogleda na svijet. Ipak možemo reći da započeti sinodalni proces i nas ozbiljno stavlja u stav propitivanja o našoj vjerodostojnosti i pokreće nas da što djelotvornije pridonesemo promicanju *novog načina zajedništva, sudjelovanja i poslanja Crkve* (usp. Vademecum 3,5), da tako napredujemo na putu sinodalnosti, zajedno s pastirima, drugim posvećenim osobama i vjernicima laicima.

Zajednički hod svega Božjeg naroda, osobito u prvoj etapi, zamišljen je kao dinamika međusobnog slušanja. Poziv je to svima nama da se posvetimo umijeću slušanja. Tim više jer je u društvu u kojem živimo mnogo pokazatelja da je kultura slušanja uvelike oslabila. Toga smo nažalost svjedoci u svakodnevnim susretima i na mnogim razinama međusobnih odnosa.

A kako mi slušamo? Što bismo trebale i što možemo učiniti da bi naše slušanje bilo doista učinkovito?

Vrijeme došašća je milosno vrijeme u kojem nas liturgija danomice potiče, poučava i pripravlja na slušanje, na oslušivanje nutarnjih poticaja Duha Svetoga, na slušanje riječi Pisma. A Božja riječ *nam je posve blizu, u našim ustima i u našem srcu da je vršimo* (usp. Pnz 30,14). Ona nam uvijek iznova dolazi i traži nas u našem svagdanu. Pitanje je, pronalazi li uvijek naše srce otvoreno i spremno da je prihvati, da je udomi u intimnoj dubini bića i da je učinkovito poslušša. Novozavjetni nas prorok poziva da *pripravimo put Gospodinu* i da *poravnimo staze* (usp. Lk 3,4) na kojima će snažno odjekivati Riječ. Jer Bog nam progovara na razne načine, govori nam kada i kako On hoće. Zato bi nam slušanje Božje riječi trebalo biti stalno i prirodno, kao životni dah.

Dobar slušatelj ponajprije zna uranjati u dubinu šutnje. U šutnji zna prebivati i oslušivati darovani dah vlastitog postojanja. Zna u sebi oslušivati blagotvornu prisutnost Boga. A raste i razveseljuje se u smirenu dijalogu sa svim Božjim stvorenjima. Jer iz snage šutnje i nutarnje sabranosti, iz molitve i meditacije, proizlazi snaga slušanja i snaga naše riječi.

Jedino u slušanju događaju se pravi susreti s drugima. *Slušajmo srcem!* – opetovano nam poručuje prorok naših dana, papa Franjo. Tako je Isus slušao i susretao svoje sugovornike: srcem i s dubokim poštovanjem dostojanstva svake osobe. Od njega učimo kako susretati i slušati druge. Potrebno je stoga razbijati vlastitu gluhoću, otklanjati sve što onemogućuje ili otežava istinsko slušanje: zatvorenost, žurbu, rastresenost, površnost, nestrpljenje, osuđivanje, izdizanje iznad drugih.

Umijeće slušanja omogućuje nam da stvaralački živimo karizmu Družbe u vremenu u kojem živimo. *Za ovaj korak daje mi snage ljubav i samilost prema siromašnoj i zapuštenoj djeci*, poznato je obrazloženje M. Margarite o nastanku Družbe. Prije učinjenog koraka čula je vapaj siromašne i zapuštene djece! Bog joj je u toj situaciji krajnje oskudnosti snažno progovorio, na što je ona, zajedno s drugim sestrama, spremno odgovorila. Kako mi danas slušamo najpotrebnije? Prevažno je ovo pitanje nad kojim bismo trebale zastati i koje bi nas trebalo mijenjati. U pandemijskoj situaciji, glas mnogih potrebnika je gotovo nečujan i mnogi vanjštinom ne prokazuju svoje nevolje. Bog nam i u takvim okolnostima govori. Slušajmo ga, srcem!

Isus, vječna Riječ Očeva, uči nas istinskom umijeću slušanja preobražavajući nas same svojom ljubavlju. U tišini slušajmo i u srcu prebirimo Riječ, kako bismo Njegovom ljubavlju ražarene radosno slavile Božić i hrabro nastavljale hod ususret sestrama i braći.

Sretan Božić i blagoslovljena nova 2022. godina!

s. M. Klara Šimunović, *vrhovna predstojnica*

IZ PROVINCIJALATA

Br. 205/2021.

Split, 8. studenoga 2021.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Duhovne vježbe 2022.

Drage sestre!

Tema duhovnih vježba za godinu 2021./2022. je *Biti kvasac preobrazbe u svijetu*. Neka nam duhovne vježbe budu povlašteno vrijeme šutnje i duženja s Gospodinom po njegovoj riječi, vrijeme osluškivanja Duha Svetoga, vrijeme vrednovanja prijednog puta, vrijeme punjenja duhovnom snagom za daljnji hod.

Dopustimo da riječ Božja prebiva u srcu, preobražava nas i čini sposobnima biti autentične navjestiteljice radosti Evanđelja.

Raspored za 2022. godinu:

- I. Zadar, 2. – 8. siječnja, fra Domagoj Runje, OFM
- II. Split, 16. – 22. siječnja, fra Stipo Kljajić, OFM
- III. Zagreb, 30. siječnja – 5. veljače, don Ivan Bodrožić
- IV. Zadar, 13. – 19. ožujka, don Mihael Prović
- V. Zadar, 18. – 24. travnja, s. Ivanka Mihaljević
- VI. Zadar, 22. – 28. svibnja, fra Mate Bašić, OFM

Svoje sudjelovanje na vrijeme prijavite kućnoj predstojnici zajednice u kojoj ćete obavljati duhovne vježbe, a u slučaju spriječenosti pravodobno je izvijestite.

Mir vam i dobro!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Br. 206/2021.

Split, 8. studenoga 2021.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Savjetovanje za izbor provincijske predstojnice

Drage sestre!

Sukladno *Pravilniku provincijalnoga kapitula* čl. 20. tri mjeseca prije slavlja Redovitoga provincijskog kapitula potrebno je provesti pisano savjetovanje za izbor provincijske predstojnice.

Dostavljam vam glasovnicu za izbor provincijske predstojnice s pečatom Provincije. Napišite imena sestara koje po savjesti smatrate sposobnima za tu službu. Prema *Konstitucijama* čl. 163. provincijska predstojnica treba imati najmanje 35 godina života i 10 godina od polaganja doživotnih zavjeta.

Provincijski kapitul na temelju prijedloga sestara koji imaju savjetodavnu vrijednost, tajnim glasovanjem i apsolutnom većinom glasova, bira provincijsku predstojnicu i provincijske savjetnice (usp. *Odredbe*, čl. 108g).

Važeće su glasovnice s pečatom Provincije na kojima su čitljivo napisana imena i prezimena ne više od triju sestara (usp. *Pravilnik provincijalnoga kapitula*, čl. 22).

Glasovnicu u priloženoj omotnici dostavite Provincijalatu do 31. siječnja 2022. godine. Glasovnice će biti otvorene i prebrojene na Redovitom provincijskom kapitolu koji će se održati od 21. do 26. veljače 2022. godine u provincijskom središtu u Splitu, Lovretska 9.

Uz svakodnevnu osobnu i zajedničku molitvu za dobar uspjeh Kapitula, potičem vas da proučite članke VI. poglavlja Konstitucija i Odredaba koji se odnose na izbor sestara za vodeće službe u zajednici.

Gospodin nam dao *pravu vjeru, čvrsto ufanje i savršenu ljubav, razum i znanje* (Molitva pred Raspetim) da najprije tražimo kraljevstvo Božje i pravednost njegovu (usp. Mt 6,33).

Uz sestrinski pozdrav

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Br. 210/2021.

Split, 15. studenoga 2021.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Godina pripreve za proslavu 100. obljetnice ustanovljenja Provincije

Sjećaj se svega puta kojim te Jahve, Bog tvoj, vodio po pustinji ... da te ponizi, iskuša i dozna što ti je u srcu: hoćeš li držati zapovijedi njegove ili nećeš. Ponižavao te i glađu morio, a onda te hranio manom, za koju nisi znao ni ti ni tvoji oci, da ti pokaže kako čovjek ne živi samo o kruhu, nego da čovjek živi o svemu što izlazi iz usta Jahvinih (Pnz 8,2-3).

Drage sestre!

U četvrtak 18. studenoga 2021. godine započinjemo godinu pripreve za proslavu 100. obljetnice ustanovljenja naše Provincije.

Stoljetni hod možemo promatrati kao hod Izraelskog naroda kroz pustinju. Bio je to prolaz kroz mnoge poteškoće i kušnje koje su sestre prevladavale s pouzdanjem u Božju pomoć. Danonoćne molitve, odricanje i samoprijegor, jačale su u njima spremnost da s nadom idu naprijed primajući obilate Božje blagoslove. Naporan rad je umarao tijelo, ali duh je postajao bistriji, jači i spremniji na žrtvu.

Promatrajući prijedeni put ispunjamo se poštovanjem i zahvalnošću prema onima koje su nam prethodile. Neka naše sjećanje bude i više od toga: zahvalnost Bogu koji ih je vodio i hrabrio na putu, te poticaj da mi *danas* glas Gospodnji čujemo i kročimo njegovim putom. Da poput s. Ladislave Kalinšek i svih požrtvovnih sestara svojim životom i djelovanjem budemo *kvasac* preobrazbe u ovome svijetu.

Neka nam i u ovoj pripravi Božja riječ bude nadahnuće da preispitamo osobni i zajednički hod, koliko smo *držale zapovijedi njegove* dok smo hodile *pustinjom*, koliko smo se *hranile manom* koju nam je neprestano davao, i koliko smo svjesne da nam život(nost) *ovisi o svemu što izlazi iz usta Božjih* (usp. Pnz 8,2-3).

Drage sestre, nastojmo poput naših svetih sestara uvijek iznova produbljivati svoj odnos s Gospodinom od kojega nam dolazi svako dobro. Pozivam vas da kroz ovu godinu pripreme svakog 18. u mjesecu (18. studenoga 1922. ustanovljena Provincija!) u svim zajednicama imamo jednosatno klanjanje pred Presvetim, a u prošnje Večernje zaziv za nova duhovna zvanja.

Bodrimo se međusobno u zajedničkom hodu da budemo ustrajne i Bogu na slavu! Pratio nas zagovor našeg sv. oca Franje.

Mir i dobro!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Obavijesti

Sinodalni hod. Papa Franjo je 9. i 10. listopada 2021. u Rimu otvorio *Sinodalni hod pripreme za XVI. redovitu sinodu biskupa* koja će se održati u Rimu 2023. godine pod naslovom *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*.

Otvaranje Sinodalnog hoda u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji bilo je u crkvi Svete Obitelji u Solinu 16. listopada svečanim misnim slavljem koje je predvodio mons. Marin Barišić. Slavlju je nazočilo nekoliko naših sestara.

O temi *Redovništvo i sinodalnost Crkve* razmatralo se u radu 53. skupštine Hrvatske redovničke konferencije koja je održana 13. i 14. listopada u Zagrebu-Dubravi. Među višim redovničkim poglavarima i poglavaricama iz Hrvatske, te Bosne i Hercegovine bila je prisutna i naša provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić.

Stručni ispit za vjeroučiteljicu položila je s. Marija Matanović dana 21. listopada 2021. godine u Splitu.

Dan crkvene glazbe o temi *Utjecaji crkvene glazbe na kršćansku kulturu*, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta - Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu, održan je 22. listopada. Susretu je fizički nazočila s. Lidija Bernardica Matijević a na daljinu s. Anita Perkušić.

Susreti na razini Družbe. Susret provincijskih tajnica s Vrhovnom upravom na temu *Služimo vjerno i odano* održan od 26. do 29. listopada u popodnevnim satima prema srednjoevropskom računanju vremena, a susret provincijskih ekonoma od 29. studenoga do 1. prosinca na temu *Biti dobre upraviteljice različitih Božjih milosti*. Zbog nepovoljne epidemiološke situacije oba susreta održana su na daljinu, putem platforme Zoom.

Dolazak sestara Kongoanka. Dana 3. studenoga iz DR Konga su u Split doputovale s. Emilienne Nankafu, s. Teresita Nshobole Mufuliru i s. Gisèle Cirhuza Baciunjuze. Sestre pohađaju intenzivni tečaj hrvatskoga jezika.

Zbornik radova Simpozija održanog 6. rujna 2019. godine u Zagrebu u prigodi 150. obljetnice utemeljenja Družbe pod motom *Hvalite Gospodina, zahvaljujte i služite njemu u poniznosti*, 5. studenoga 2021. ugledao je svjetlo dana. Osim radova sa simpozija u dodatku se nalaze pisani dokumenti, govori, glazbeni prilozi i fotografije sa slavlja otvaranja Jubilarne godine u kući matici u Mariboru 16. rujna 2018. i završnog slavlja u mariborskoj prvostolnici 7. rujna 2019. godine. Zbornik je višejezični, predavanja i govori su sabrani na jezicima na kojima su i izrečeni. Predgovor je napisao mariborski nadbiskup i metropolit msgr. Alojzij Cvikl, DI. Recenzenti su fra Miran Špelič i fra Domagoj Runje. Zbornik su uredile s. Vida Tomažič, vrhovna zamjenica, i s. Marija Petra Vučemilo. Objavljen je u nakladi Biblioteke "Zajednička izdanja" Katoličke izdavačke kuće i časopisa "Crkva u svijetu" i Družbe Školskih sestara franjevnika Krista Kralja, a tiskan u tiskari Jafraprint d.o.o. u Solinu.

Međuprovincijski susret sestara s privremenim zavjetima iz Mariborske, Mostarske, Bosansko-hrvatske i Splitske provincije održan je od 4. do 7. studenoga u franjevačkom samostanu u Visokom u Bosni i Hercegovini. Sudjelovale su 23 sestre među kojima je bila naša s. Anđela Crnjac.

Završila školovanje. S. Seraphine Fazila Kanyere završila je trogodišnje školovanje, smjer Informatika i upravljanje ljudskim resursima na Višoj školi za obiteljski

pastoral u Bukavuu. Diplomu je dobila 6. studenoga 2021. godine.

Godina pripreme za proslavu 100. obljetnice Provincije otvorena je svečanim euharistijskim slavljem u provincijskom središtu 18. studenoga 2021. godine. Tijekom pripreme godine svakog 18. u mjesecu u svim zajednicama molimo svetu uru za Provinciju i za duhovna zvanja.

Pohod sestrama i ustanovama u Njemačkoj. Koncem mjeseca studenoga provincijska predstojnica i provincijska ekonoma pohodile su sestre koje djeluju u

Frankfurtu i Darmstadtu. U biskupskom ordinarijatu u Limburgu susrele su se s pomoćnim biskupom Thomasom Löhrom, a Mainzu s generalnim vikarom, biskupom Udom Markusom Bentzom. Posjetile su i dobrotvornu ustanovu Kirche in Not u Königsteinu. Svima su zahvalile za dosadašnju suradnju i pruženu pomoć.

Izbivanje iz redovničke zajednice provincijska je uprava dopustila s. Rebeki Anić od 1. studenoga 2021. do 1. studenoga 2022. godine zbog njege nemoćnoga oca. Njezina adresa: Novogradiška 6, 23000 Zadar.

Jubileji redovničkoga života u 2022. godini

70. obljetnicu slavi s. Branimira Čarić, novicijat započela 15. kolovoza 1952.

60. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 8. rujna 1962.:

- s. Judita Čovo
- s. Vinka Čovo
- s. Sidonija Radić
- s. Marijana Rimac
- s. Mladena Runje
- s. Mira Kamber
- s. Lucija Lagator
- s. Sebastijana Stanić
- s. Margareta Marušić
- s. Andrijana Marušić
- s. Leonita Tabak

50. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 21. kolovoza 1972.:

- s. Mislava Prkić
- s. Ljubica Bilobrk
- s. Pavlimira Šimunović
- s. Kruna Plazonić
- s. Blagoslava Lončar
- s. Ilijana Pripušić

25. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 11. kolovoza 1997.:

- s. Luca Petrović
- s. Diana Dolić
- s. Magdalena Višić

Jubileji zajednice

100 godina od ustanovljenja Provincije

50 godina djelovanja sestara u samostanu franjevac trećoredaca na Ksaveru

Rodendani sestara 2022.

100 godina:

s. Aleksija Sardelić 18. srpnja

90 godina:

s. Estera Žaknić 25. ožujka

85 godina:

s. Vendelina Mijić 15. siječnja

s. Dobroslava Vranjković 18. svibnja

s. Laurencija Mravak 5. srpnja

s. Franka Babić 17. rujna

s. Zdravka Marić 5. prosinca

80 godina:

s. Mladena Runje 27. travnja

s. Lucija Lagator 15. kolovoza

s. Vitomira Damjanović 23. prosinca

75 godina:

s. Erika Dadić 1. siječnja

s. Damira Gelo 20. veljače

s. Valentina Žeravica 13. travnja

s. Romana Baković 25. travnja

s. Vida Hrsto 13. kolovoza

s. Bernarda Župić 5. rujna

70 godina:

s. Matija Drmić 1. svibnja

s. Mirabilis Višić 17. svibnja

s. Nedjeljka Milanović-Litre 26. svibnja

s. Mladenka Matić 31. svibnja

s. Izabela Tojčić 4. rujna

s. Marina Gelo 1. listopada

s. Mislava Prkić 20. listopada

s. Većenega Dovranić 25. listopada

s. Ivana Džimbeg 7. prosinca

65 godina:

s. Božidara Kottek 16. siječnja

s. Antonija Jurić 26. veljače

s. Marija Jelena Mijić 5. travnja

s. Nada Masnić 5. srpnja

s. Anka Cvitković 7. srpnja

s. Rahela Tojčić 15. listopada

60 godina:

s. Ivona Baković 5. ožujka

50 godina:

s. Diana Dolić 21. prosinca

40 godina:

s. Brigitte Nsimire Machumu 26. prosinca

30 godina:

s. Françoise Ciragane Zihahirwa 27. veljače

s. Anny Furaha Kalumire 5. travnja

ZBIVANJA I OSVRTI

Hvalite Gospodina, zahvaljujte i služite njemu u poniznosti

Recenzija/Prikaz Zbornika radova međunarodnoga znanstvenoga simpozija

Zbornik radova međunarodnoga znanstvenoga simpozija, pripremljen s namjerom da ostane pisani zapis o 150. obljetnici osnutka Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja, objavljen je 5. studenoga 2021. Simpozij je održan 6. rujna 2019. godine na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti na Jordanovcu u Zagrebu. Prikaz Zbornika koji donosimo u nastavku potpisuje doc. dr. sc. Domagoj Runje, franjevac Provincije Presvetog Otkupitelja.

Dana 6. rujna 2019. godine na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti na Jordanovcu u Zagrebu održan je međunarodni znanstveni simpozij u prigodi 150. obljetnice osnutka Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja. Kao pisani trag tog događaja pripremljen je zbornik radova (dalje Zbornik) u kojem su sabrana predavanja održana na simpoziju.

Riječ je o dvanaest tekstova od kojih je šest na hrvatskom jeziku, dva na slovenskom te po jedan na engleskom, španjolskom, francuskom i talijanskom jeziku. Sadržaji tekstova su crkveno-povijesne i duhovne tematike, te pružaju svjedočanstvo o životu i djelovanju sestara ove Družbe koja se u svojih stotinu i pedeset godina postojanja od osnutka u Mariboru u Sloveniji raširila po bližim i daljim krajevima svijeta.

U ovom prikazu slijedit ćemo redoslijed radova u samom Zborniku.

Prvi rad napisan je na slovenskom jeziku i nosi naslov “Cerkvene razmere in redovništvo v Habsburški monarhiji v prvi polovici 19. stoletja” (Crkvene okolnosti i redovništvo u Habsburškoj Monarhiji u prvoj polovici 19. stoljeća). Autor dr. Aleš Maver s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta

u Mariboru govori o vremenu u kojem se rodila s. Margareta Puhar (1818. – 1901.), utemeljiteljica Družbe. Autor je predstavio političke i vjerske prilike u Sloveniji post-ozefinističkoga doba, koje je obilježeno novim zamahom u oživljavanju redovničkih zajednica koje su u vrijeme cara Josipa II. bile dokinute ili je prema njima u najmanju ruku postojao negativan stav.

Sljedeći je rad na hrvatskom jeziku, iz pera s. Lorete Lekaj, a naslov mu je “Franjevačke trećoredice i Školske sestre franjevke u Grazu, kao odgovor na potrebe Crkve i društva”. Ovaj rad odlično se vezuje na prethodni. Nakon što se čitatelj upoznao s vjersko-političkim prilikama Slovenije, odnosno Štajerske prve polovice 19. stoljeća, sada se pažnja usredotočuje na egzistencijalne, duhovne i tjelesne potrebe ljudi tog prostora i vremena. Autorica pritom govori i o maloj “prapovijesti” družbe, koja je osnovana u Mariboru 1869. godine, ali su njezini korijeni u Grazu, gdje je s. Franciska Antonija Lampel 1843. utemeljila Družbu školskih sestara Trećega reda sv. Franje Asiškoga, te je mariborska Družba zapravo nastala osamostaljenjem od one u Grazu. Ostvarenje svoga evanđeoskoga života i poslanja, Družba osnovana u Grazu,

vidjela je prvotno na području odgoja ženske mladeži, ali svojim širenjem sve je više nastojala odgovoriti cjelovitim potrebama društva svoga vremena.

Sestra Polonca Majcenovič u svom radu na slovenskom jeziku opisuje okolnosti nastanka Družbe u Mariboru. Naslov "Odpiranje novih obzorij – školske sestre v Mariboru" (Otvaranje novih obzora – Školske sestre u Mariboru) odlično odgovara sadržaju članka. Kao i svaki početak, tako je početak Družbe u Mariboru imao svoje neizvjesnosti i porođajne boli. Međutim, imao je i izvrsnu "primalju" u osobi lavantinskoga, tj. mariborskoga biskupa Antona Martina Slomšeka i njegova nasljednika Jakoba Maksimilijana Stepišnika te njihovih suradnika koji su imali važnu ulogu u osnivanju Družbe. Dolazak Školskih sestara Trećega reda sv. Franje Asiškoga iz Graza u Maribor 1864. kako bi ondje osnovale svoju podružnicu urodio je 1869. utemeljenjem nove družbe, što je doista otvorilo nove obzore njezine budućnosti.

"Neki naglasci u razvoju Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja do Drugoga svjetskoga rata" naslov je članka s. Željke Dramac. Autorica u svom radu predstavlja nekoliko bitnih prijelomnih točaka u razvoju Družbe čiju povijest u razdoblju navedenom u naslovu dijeli u dva dijela. Prekretnica se dogodila 1922., kada su Družbi u vrijeme pontifikata pape Pija XI. odobrene Konstitucije te je postala družbom papinskoga prava i doživjela procvat u svom djelovanju i širenju. Sestre u njihovu iskonskom poslanju nije omeo ni Drugi svjetski rat jer su one i u teškim vanjskim okolnostima na razne načine svjedočile ljepotu evanđelja, ali to je vrijeme ipak donijelo jednu novu prekretnicu u povijesti Družbe, kada je 1941. godine njezino sjedište iz Maribora preneseno u Rim, a od 2004. je u Grottaferrati gdje se i danas nalazi njezina generalna uprava.

Stanje Družbe u vrijeme neposredno prije početka Drugoga svjetskoga rata te u ratu i poraću opisuje s. Natalija Palac u članku "Prijelomno vrijeme Družbe – vrijeme s. M. Terezije Hanželič, vrhovne predstojnice (1935. – 1956.)". Autorica dokumentirano i otvoreno govori o svim vanjskim i unutarnjim okolnostima koje su potresale Družbu. To je vrijeme kad se svijet podijelio na blokove s jedne i druge strane "željezne zavjese", a Družba se već podijelila na provincije, te je zbog njihovih specifičnosti čak došao u krizu i osjećaj pripadnosti istoj redovničkoj obitelji. No, s druge strane, Družba je upravo u teškim okolnostima pokazala takvu životnost da prema zaključku autorice izgleda "kao da nije stvorena za uobičajene okolnosti". To znači da su krize kroz koje Družba prolazi zapravo prilike u kojima može vjerodostojnije pronalaziti svoj identitet.

O temeljnom identitetu Družbe u Crkvi govori s. Ivanka Mihaljević u članku naslovljenom "Franjevački identitet Školskih sestara franjevačka Krista Kralja. Povratak na izvore". Ono što karakterizira franjevački identitet Družbe jest izvorište svih njezinih aktivnosti u vjeri i kontemplativnoj dimenziji evanđeoskoga života u zajednici. U tom smislu izjava utemeljiteljice Družbe s. Margarite Puhar "Sućut prema siromašnoj i napuštenoj djeci sili me na ovaj korak" nije samo izraz socijalne osjetljivosti koja nekad može biti površna nego svjedočanstvo duboke uronjenosti u Krista. Ta uronjenost jamči kontinuitet identiteta Družbe u promjenjivim životnim okolnostima i novim izazovima, od kojih autorica posebno ističe problem površnosti života i individualizma.

"Sućutne prema ljudima u potrebi" naslov je članka s. Branke Perković. Autorica se u svom radu usredotočuje na četiri područja djelovanja sestara Družbe. To su: odgojno-obrazovna djelatnost, karitativno-socijalna djelatnost, zdravstvena djelatnost,

inozemstvo i misije. Time nisu pokrivena sva područja na kojima su sestre djelovale u povijesti i djeluju i danas, ali se radi o onim djelatnostima u kojima su sestre posebno prepoznate kao one čija sućutnost prema ljudima u potrebi ne ostaje samo na razini emocionalnog iskustva nego se realizira u konkretnim djelima ljubavi prema bližnjemu. A sve to na temelju euharistijske duhovnosti koja se sastoji u euharistijskom načinu života kao "bivanju za drugoga" poput samoga Krista. Na kraju rada autorica donosi tablicu u kojoj su predstavljeni statistički podaci o broju sestara Družbe uključenih u djelatnosti na četiri spomenuta područja.

Sestra Patricia Kolenda u svom članku predstavlja djelovanje sestara u Sjedinjenima Američkim Državama. Rad je napisan na engleskom jeziku, a naslov mu je "The School Sisters of St. Francis of Christ the King and Catholic Parish Schools and Other Ministries in the United States of America" (Školske sestre franjevske Krista Kralja i katoličke župne škole i druge službe u Sjedinjenim Američkim Državama). Prve sestre došle su u SAD 1909. godine odgovorivši na poziv da uspostave školski kadar u Katoličkoj osnovnoj školi u Župi sv. Ivana Krstitelja u Kansas Cityju, koja se tada sastojala uglavnom od hrvatskih useljenika. O vrijednosti njihova rada govori podatak da su do 1931. godine sestre ove Družbe primljene u sedamnaest škola u SAD-u, od koji je devet služilo hrvatskim, a osam slovenskim iseljenicima. Stjecajem okolnosti neke su od tih škola poslije zatvorene, a smanjio se i broj sestara. No u svojih 110 godina prisutnosti u SAD-u sestre ove Družbe dale su svoj doprinos katoličkom školstvu koje je prepoznatljivo i cijenjeno u američkom odgojno-obrazovnom sustavu. Autorica spominje i tiho djelovanje sestara u poljoprivredi, skrbi za bolesne, domaćinskim poslovima i uključenosti u crkveni pastoral, ali je njihova prisutnost

u odgoju i obrazovanju od dolaska SAD najprepoznatljivija, što odgovara i samom nazivu Družbe.

Sestra M. Eva Arévalo Coronel napisala je rad na španjolskom jeziku naslovljen "Apostolado de las Hermanas Educacionistas Franciscanas de Cristo Rey en América del Sur" (Apostolat Školskih sestara franjevska Krista Kralja u Južnoj Americi). Prve sestre došle su u Južnu Ameriku, točnije u Argentinu, 1931. godine, a četiri godine kasnije (1935.) osnovana je Provincija svetoga Josipa, koja je obuhvaćala zajednice u Argentini, Urugvaju i Paragvaju. Godine 1974. zajednice sestara u Paragvaju oformile su Provinciju Uznesenja BDM (Provincia Nuestra Señora de la Asunción), osamostalivši se od argentinske provincije. Glavna aktivnost sestara u Južnoj Americi od početka do danas jest na području odgoja i obrazovanja, bilo da se radi o formalnom obrazovanju unutar školskog sustava ili o mnogobrojnim edukativnim, pedagoškim i duhovnim programima namijenjenima osobama svih uzrasta i statusa, s posebnom brigom za siromašne i potrebite.

O prisutnosti i djelovanju sestara u Africi govori sestra Emilienne Nankafu u tekstu napisanom na francuskom jeziku "Joie et espoir de cœur de l'Afrique. Les Sœurs Scolastiques Franciscaines du Christ Roi en RD Congo" (Radosti i nade iz srca Afrike. Školske sestre franjevske Krista Kralja u Demokratskoj Republici Kongo). Prve dvije sestre došle su u Kongo 1974. godine iz splitske Provincije Presvetoga Srca Isusova, i smjestile su se u Župi Duha Svetoga, Cibanda Mulagi u Luhwinji, u kojoj su tada već dvije godine djelovali hrvatski franjevci. S vremenom su im se pridružile i druge hrvatske sestre, a rađala su se i nova domaća zvanja. Unatoč ratnim okolnostima i drugim neprilikama koje su spremno podnosile, sestre su uvijek pružale i pružaju evanđeosko svjedočanstvo radosti i nade. S. Emilienne Nankafu u

svom kratkom tekstu uspijeva autentično i dojmljivo predstaviti dobre plodove djelovanja sestara “u srcu Afrike” i kao domaća kći izraziti zahvalnost Bogu što je doveo sestre ove Družbe u njezinu zemlju.

O plodovima duhovnoga života sestara Družbe od njezina osnutka do danas piše s. Marija Petra Vučemilo. Članak “Tko ostaje u meni... donosi mnogo roda (Iv 15,5). Duhovni identitet Školskih sestara franjevačka Krista Kralja” utemeljen je na dokumentima Družbe koji se tiču molitvenoga i liturgijskoga života sestara. Autorica na temelju konstitucija, statuta, običajnika te raznih izvješća, poticaja i sličnih dokumenta uspijeva prikazati kako se profilirao duhovni identitet Družbe tijekom proteklih stotinu i pedeset godina. To, naravno, ne predstavlja sav duhovni život sestara, jer postoji mnogo molitve u skrovitosti čiji se dobri plodovi pokazuju u životu i djelovanju Družbe. Kao temu koja zavrjeđuje daljnje i pomnije istraživanje autorica ističe postojanje uzornih likova sestara čije je životno svjedočanstvo vrijedno predstavljanja novim generacijama.

Posljednji rad predstavljen u Zborniku napisala je s. Viviana Ballarin na talijanskom jeziku: “Sorelle di speranza profetica. Vivere con gioia il carisma e operare seminando la speranza del Regno” (Sestre proročke nade. Živjeti s radošću karizmu i djelovati sijući nadu Kraljevstva). Autorica ovoga rada, svjesna potrebe vraćanja na izvore koju je redovništvu posebno osvijestila poslijekoncilska obnova, okreće svoj pogled prema realnoj budućnosti i pita se ima li i danas Družba školskih sestara franjevačka Krista Kralja hrabrosti za transformaciju svojega siromaštva u uvijek novim životnim okolnostima. Pri tome u kontekstu aktualnih razmišljanja u Crkvi, posebno pape Franje, ona iščitava poruke povezane s biblijskim likovima poput ozdravljene žene koja je bolovala od krvarenje (Mk 5,24-35) i Abrahama, koji je vjerovao u

Božje obećanje plodnosti u okolnostima koje su ‘obećavale’ nešto sasvim suprotno. Tako se ovim člankom Zbornik zaključuje otvorenim te ujedno poniznim i odlučnim pogledom prema budućnosti Družbe.

Nakon prikaza sadržaja Zbornika u kojem su sabrani radovi koji predstavljaju 150 godina povijesti Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja možemo zaključiti sljedeće:

U Zborniku je uočljiva jasna i logična struktura u rasporedu radova koji se jedan na drugi tematski vezuju i sadržajno nadopunjuju. Pohvala za to svakako ide uredništvu.

Radovi su utemeljeni na dokumentima i živim svjedočanstvima te potkrijepljeni adekvatnom literaturom, što im daje znanstvenu relevantnost.

Budući da se radi o višejezičnom Zborniku s međunarodnoga znanstvenoga skupa, svi radovi imaju sažetak na engleskom jeziku. Međutim, smatramo da bi zbog povijesne i sadašnje realnosti Družbe bilo dobro kad bi svi radovi koji nisu napisani na hrvatskom i slovenskom imali sažetke i na tim jezicima.

Na kraju valja zapaziti da su osim autora prvoga članka dr. Aleša Maveru sve druge tekstove napisale sestre redovnice, od kojih samo dvije pripadaju drugim družbama (s. Loreta Lakaj i s. Viviana Ballarin). Sve ostale autorice (njih devet) članice su Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja. S jedne strane može se smatrati nedostatkom što nema više drugih autora koji bi promatrali Družbu iz druge, vanjske perspektive. Ali, s druge strane, treba reći da radovi samih autorica zbog toga nisu ništa manje objektivni. Štoviše, pripadnost Družbi i životna zainteresiranost za teme o kojima pišu daje im autentičnost koju puno teže može postići netko izvana.

U svakom slučaju, imamo u rukama knjigu u kojoj jedna redovnička zajednica pruža

zainteresiranom čitateljstvu svjedočanstvo o stotinu i pedeset godina svoga postojanju u Crkvi i svijetu, gdje evanđeoskim služanjem nastoji odgovoriti potrebama ljudi na raznim područjima života. Ipak, posebna nam je radost što možemo preporučiti ovaj Zbornik ne samo kao informativno

nego i kao odgojno i edukativno štivo, što i odgovara izvornom specifičnom poslanju Družbe školskih sestara franjevnika Krista Kralja.

fra Domagoj Runje

Služimo vjerno i odano

Susret provincijskih tajnica s Vrhovnom upravom održan je od 26. do 29. listopada 2021. godine *na daljinu* zbog svima poznate situacije prouzrokovane pandemijom koronavirusa. Sastajale smo se u popodnevnim satima po srednjoeuropskom vremenu. Osim provincijskih tajnica sudjelovala je Regionalna predstojnica te Povjerenica sestara u Misiji u DR Kongu. Budući da je sve bilo na talijanskom jeziku, pojedine sestre su uza se imale sestru prevoditeljicu. Tako smo se, zahvaljujući suvremenim sredstvima komunikacije susrele virtualno i obogatile ponuđenim sadržajem.

Tema susreta *Služimo vjerno i odano* (usp. Pravilo br. 18) obilježila je izlaganja, naša promišljanja i razgovore. Prvoga dana predavanje je imala franjevnica misionarka Djeteta Isusa s. Simona Paolini, koja je predstavila dokument Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života *Dar vjernosti Radost ustrajnosti*. Kao profesorica kanonskoga prava, su-organizatorica seminara Međunarodne unije vrhovnih predstojnica, aktivna sudionica stvaranja programa početnog i trajnog odgoja u svojoj Družbi, o daru vjernosti je govorila poticajno, autentično, sa zanosom, ne zaboravljajući sve ono s čime se susrećemo u svojoj ljudskoj slabosti i nemoći. Istaknula je ljepotu vjernosti kao vrednotu koju živimo i svjedočimo u ovom svijetu. Ukoliko ostajem učenica Kristova, ukoliko ostajem u njegovoj ljubavi, Gospodin je taj koji umnaža i jača moju vjernost i čini je privlačnom.

Za izlaganje *Služba provincijske tajnice i duhovni život* Vrhovna uprava je zamolila mene. Pokušala sam govoriti na temelju vlastitoga iskustva imajući u vidu svu zahtjevnost ove službe te važnost duhovnosti bez koje se ne može dobro obavljati nijedna služba pa ni ova koja traži puno strpljenja, preciznosti i samoprijedora. Bez Božje pomoći, svakodnevnog truda u duhovnom pogledu, lako se može postati pukom činovnicom, izvršiteljicom tehničkih poslova, izgubiti se u mnoštvu dopisa te zaboraviti sebe, druge i Gospodina. *Služba tajnice nije birokratskog karaktera*, naglašeno je u Priručniku za vrhovno tajništvo i provincijska tajništva, *već joj je svrha izraziti, čuvati i promicati običaje i tradicije koji su oblikovani u prošlosti, kako bi se na djelotvorniji način ostvarivalo poslanje Družbe u sadašnjosti, i kako bi se ono prenijelo budućim naraštajima* (str. 5).

S. Polonca Majcenović iz Mariborske provincije govorila je o temi *Komunicirati život i karizmu*. Stvaranjem nove mrežne stranice Provincije sestre su postale aktivnije na društvenim mrežama. Više su povezane međusobno razmjenjujući informacije o događanjima u zajednici, u organiziranju raznih tečajeva i sastanaka. Razvile su digitalni pastoral nudeći posjetiteljima web stranice duhovni sadržaj. Aktivirale su ne samo mlađe nego i starije sestre

da pišu svoje sadržaje motivirajući ih kako jedno životno iskustvo može u duši čitatelja donijeti veliki plod.

Polazeći od svog redovničkog iskustva o temi prelaska *Od života do povijesti i proroštva ustanove*, praktična razmišljanja ponudio je don Flavio Peloso, član Družbe sinova Božanske providnosti. *Nema budućnosti bez sjećanja*, naglasio je. Potrebno je predati karizmu, život ustanove, ponajprije životom. To je kolektivni zadatak, zadatak cijele redovničke obitelji - živjeti karizmu i tako je prenositi budućim naraštajima. Govorio je o važnosti čuvanja svih spisa i isprava koji se tiču utemeljitelja i onih koji su s njime stvarali karizmu, važnosti kronika i svih dokumenata tijekom povijesti dotične ustanove te o načinu arhiviranja.

Predavanje s. Natalije Palac iz Mostarske provincije *Digitalizacija provincijskog arhiva*, prikaz je zahtjevnog rada koji ona obavlja u svojoj Provinciji u vidu što boljeg očuvanja arhivske građe. *Arhiv Provincije je*, kako ona kaže, *pohranjena memorija života Provincije*. To je nevidljiv posao i nevažan za mnoge, ali za onoga tko se bavi povijesnim istraživanjem itekako je važan svaki dokument. S. Natalija je istaknula važnost klasičnog, odnosno papirnato i digitalnog arhiviranja te predložila proces računalnog arhiviranja. Najprije trebamo imati uređen klasični arhiv, a digitalni bi bio *dodatna vrijednost*. Taj zauzima manje mjesta i omogućava lakši pristup dokumentima.

Nakon svakog izlaganja imale smo mogućnost razgovora s predavačem i međusobno. Također su dotaknuta pitanja i teme koje smo prethodno predložile za razmatranje na susretu. Razmjena iskustava je bila bogata, zbog čega su naši susreti trajali duže od predviđenog vremena.

Vrednujući susret, svaka od nas je istaknula ono što ju se posebno dojmilo ili što ju je potaknulo da čini bolje. Zatvarajući susret, vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović je zahvalila Gospodinu da se susret mogao ostvariti. Zahvalila je svakoj sudionici na njezinom doprinosu. Potaknula nas je da sa strašću i kreativnošću živimo karizmu Družbe i prenosimo je drugima.

U pozadini ovog susreta je marljivi pripremni rad članica Vrhovne uprave. Svakog dana redovito smo primale izlaganja kao i predloške za molitvu na početku i završetku susreta.

s. Karolina Bašić

Novi početak

U ranim poslijepodnevima satima 3. studenoga s. Senka i ja uputile smo se prema zračnoj luci Split kako bismo dočekale naše sestre iz DR Konga: s. Emilienne Nankafu, s. Theresitu Nshobole Mufuliru i s. Gisèle Cirhuza Baciyunjuze. Nije to bilo bezbrižno čekanje. Izmjenjivali su se osjećaji radosti i straha. Hoće li s obzirom na duljinu

putovanja, na posebne mjere vezane za pandemiju sve proći u redu? Stajale smo jedna pored druge i vjerojatno razmišljale slično, ali se nismo usudile međusobno podijeliti osjećaje.

Razmišljala sam kako su naše prve sestre misionarke prije gotovo pedeset godina otišle u nepoznato, ondašnji Zaïre, bez

poznavanja urođeničkog jezika, ali pune zanosa da ispune svoj misionarski san. Sada s. Theresita i Gisèle dolaze u nepoznato, u Hrvatsku, bez poznavanja hrvatskog jezika, dok ga s. Emilienne, budući da je već dva puta bila u Hrvatskoj, ponešto razumije. Trebat će se privikavat na drugačiju kulturu, klimu, običaje, živjeti sa sestrama koje će tek upoznati, učiti nimalo lagan hrvatski jezik a dvije od njih pripremati se za teološki studij kako bi Radosnu vijest mogle što djelotvornije pronositi svom narodu. Zaista su čudesni putevi Božji!

Sestre na Lovretu dočekale su ih radosno, s puno emocija. Svaka im je poželjela dobrodošlicu i izgovorila riječ ohrabrenja. Iako se riječima nismo mogle u svemu razumjeti, iz očiju je sijala radost, a *zacaklila* se pokoja suza radosnica.

Zajednica u kojoj žive uglavnom starije sestre, dobila je novi polet i ubrzo se stvorilo ugodno ozračje kao da se oduvijek poznajemo. Ali nema vremena za euforiju. Slijedeći tjedan počinje intenzivno učenje hrvatskog jezika.

Suživot i prihvaćanje različitosti, svima nama je izazov i zadatak na stazi života

koja vodi istom cilju. Pratimo naše sestre molitvom i neka njihov dolazak bude blagoslov cijeloj zajednici.

s. Andrea Nazlić

Međuprovincijski susret

U franjevačkom samostanu u Visokom u Bosni i Hercegovini održan je od 4. do 7. studenoga međuprovincijski susret sestara juniorka. Bilo nas je 23 sestre iz Mariborske, Mostarske, Bosansko-hrvatske i Splitske provincije.

Teme seminara bile su vezane uz Opomene sv. Franje. Voditelj seminara fra Marinko Pejić otvarao nas je motrenju Franjinog lika u počecima njegova obraćenja i suživota s braćom. Razmišljale smo kako živjeti franjevačku karizmu u našim zajednicama, kako je svjedočiti u svijetu te kako ispravno moliti.

Sveti Franjo, koji je u srcu osjetio da mu priznanje ljudi, novac i mnoštvo zabave ne predstavljaju sreću već zarobljenost duha, poticaj je i nama mladim redovnicama da duhovno napredujemo, oslobađajući se robovanja zemaljskim stvarima. Kada se to u duši ostvaruje, onda se s ljubavlju gleda na stvari na koje se u prošlosti nije moglo ni pomisliti. U Franjinu

životu to se događa nakon što je poljubio gubavca. Gospodin mu je dotaknuo srce te on počinje ljubiti sve od čega je prije odvrtao pogled.

U duhu franjevačke karizme pozvane smo ići u susret ljudima koji su zanemareni, ostavljeni, očajni. Oni su gubavci današnjeg vremena. Često su osuđeni i treba im netko tko će ih podignuti, pomoći da pronađu smisao i utjehu u duhovnome. Počevši živjeti novim životom, sv. Franjo svojim žarom privlači druge mladiće i tako nastaje bratska zajednica. U samom početku ona nije bila njegova namjera, pa se pitao zašto mu Gospodin daje braću. I mi smo pozvane skladno živjeti u zajednici sa sestrama koje nismo birale. Trebamo se učiti prihvaćati različitost, izvršavati dužnosti s ljubavlju, imati srca jedna za drugu – posebno u teškim situacijama – moliti za poniznost kako bismo mogle prihvatiti zahtjeve koji nam nisu po volji. Poniznost se kuša i uči u takvim trenucima, a ne onda kada sve teče onako kako mi želimo. Za življenje punim plućima potrebna je duhovna izgrađenost. Ona se postiže molitvom, i to onom koja daje prostora Bogu, osluškuje što on govori i dopušta mu da se nastani u našem srcu. Kako bismo u molitvi doprle do Boga potrebno se prvo susresti sa samom sobom, biti iskrena prema sebi što nije jednostavno zbog sklonosti opravdavanju svojih čina.

Seminar mi je bio lijepo iskustvo. Osjetila sam radost u srcu kada sam vidjela da nas školskih sestara još uvijek ima, iako u manjem broju. Dijelile smo trenutke zajedništva i sloge, razmjenjivale iskustava koja su nas obogatila i potaknula da s još većim žarom i ljubavlju dalje služimo Gospodinu. Samo ljubav i velikodušnost čine ljepšim ovozemaljski život.

Tijekom seminara posjetile smo samostan i gimnaziju u Visokom te franjevački samostan sv. Ivana Krstitelja u Kraljevoj Sutjesci, upoznavajući njihovu bogatu povijest.

s. Anđela Crnjac

JEKA IZ AFRIKE

Dodjela diplome

Akademski je godina 2020./21. uslijed pandemije koronavirusa i kod nas u DR Kongo bila organizirana uz velike napore. Unatoč svemu, Bogu hvala, uspješno je zaključena početkom mjeseca studenoga premda je uobičajeno krajem srpnja.

Na našu veliku radost s. Seraphine Fazila je u Bukavuu na Višoj školi za obiteljski pastoral završila trogodišnje školovanje, smjer Informatika i upravljanje ljudskim resursima. Položivši sve ispite i odradivši praksu te napisavši diplomski rad *Informatizacija u procesu zapošljavanja u javnoj zdravstvenoj instituciji: slučaj u državnoj bolnici Ifendula u Luhwinji*, obukla je svečanu studentsku togu.

Dodjela diploma upriličena je 6. studenoga u prostoru Fakulteta za obiteljski pastoral. Svečanost je počela euharistijskim slavljem koje je predvodio mons. Sebastian Moyengo, biskup Biskupije Uvira, odgovoran za školstvo u crkvenim ustanovama na razni Nadbiskupije Bukavu. Poslije mise uslijedila je dodjela diploma.

Sestre iz naših zajednica u Misiji s radošću su i ponosom pratile s. Seraphinu u danu svečanom za nju i zajednicu. Nadamo se da će joj sve naučeno znatno pomoći u zahtjevnom vođenju bolnice Ifendula u Luhwinja. Neka je Bogu hvala i slava!

s. Samuela Šimunović

Božiću ususret

Što se više približavamo Gospodinu, njegova nas prisutnost ispunjava većom radošću.

Za polaznike i nastavnike našeg centra za opismenjavanje Cinyabuguma u Ngubi, 11. prosinca upriličena je duhovna obnova kao priprava za radosno slavlje Božića. Bio je to uistinu poseban dan za sve nas.

S obzirom da je obnova organizirana kod otaca ksaverijanaca u njihovu centru Solidarnost, u župi u Panzi koja se nalazi u blizini Bukavua, to je subotnje jutro naše dvorište odzvanjalo radošću stotinjak učenika koji su s velikim nestrpljenjem tražili svoje mjesto u mini autobusima. Mnogi su se raspitivali gdje je Panzi, gdje mi idemo, je li puno daleko... Radost i zahvalnost, pa makar i za ovo kratko putovanje i otkrivanje njima novih mjesta, bila je velika, neskrivena i iskrena.

Predvoditelj duhovne obnove dijecezanski svećenik o. Bellarmin uveo nas je u temu *Došašće: vrijeme obraćenja, ozdravljenja i pripreme za naš doček Spasitelja*. Pojasnio je sudionicima kako postoje dvije vrste bolesti: bolest tijela i bolest duha. Nije ostao samo na izlaganju nego je, postavljajući im pitanja, uspostavio i dijalog s učenicima. Oni su bili dosta aktivni i otvoreni za suradnju. Kao bolest duha naveli su: oholost,

ljubomora, mržnja, bludnost, lijenost, laži, ljutnja i agresivnost. Od svega navedenog svećenik je produbio i konkretizirao oholost, bludnost i lijenost. Tako je za oholicu rekao da je to osoba koja gleda i misli samo na sebe, dok bližnji i Bog nemaju prostora u njihovu srcu. Lijek za grijeh oholosti jest poniznost koja nas potiče na molitvu i utjecanje Bogu. Poniznošću možemo postići mnoga dobra. Govoreći o grijehu protiv tijela potaknuo je učenike na poštovanje dostojanstva tijela, jer naše tijelo hram je Duha Svetoga, a što se tiče lijenosti upozorio je da ona uzrokuje glad i sve bijede.

Poslije predavanja imali smo mogućnost za ispovijed a na kraju smo slavili svetu misu. U propovijedi nas je o. Bellarmin potaknuo da prepoznamo Isusovu prisutnost u svom životu preko naših braće i sestara, pogotovo onih najsiromašnijih.

Dan duhovne obnove zaključili smo ugodnim zajedništvom i piknikom. Djeca su svoju radost iskazala kroz pjesmu i ples.

Bogu hvala, sve je dobro prošlo. Sretni smo se vratili našim kućama, duhovno osnaženi i ispunjeni novim iskustvima i spoznajama.

s. Bernardine Ntamungo

Sestrinstvo redovničkog života

Od 1. do 8. studenog u Luhwinji su organizirane duhovne vježbe za pet sestara: s. Séraphine Kanyere, s. Anny Furaha, s. Françoise Ciragane, s. Anne Marie Mukundwa i s. Antoinette Mapendo, koje zbog studentskih obaveza nisu mogle sudjelovati na prethodnim duhovnim vježbama.

Voditelj duhovnih vježbi, fra Crispen Zagabe, franjevac i župnik u župi Nyantende gdje djeluju i naše sestre, poticao nas je na razmišljanje o zajedništvu, sestrinstvu. Nadam se da je svaka od nas uspjela promišljati o sebi i svojoj odgovornosti.

Ove duhovne vježbe primile smo kao mogućnost za obnovu našeg susreta s Gospodinom Isusom koji nas uvijek iznova poziva živjeti sestrinstvo, zajedništvo, jer on sam je zajedništvo. On Brat naš.

Jasno nam je da redovničko zajedništvo nije samo ljudski ideal već je po svojoj naravi duhovno, dar je od Boga. Isus je izvor našeg zajedničkog života. On je prisutan među nama - Emanuel, *Bog s nama*.

Spoznale smo da se iz zajedništva rađaju nove datosti koje se odnose na redovnički život, a jedna od njih je *činiti prvi korak* (Mt 5,21-26). Isus nam daje poslanje približiti se drugom, ići mu u susret. Isto tako potiče nas prije nego prinesemo svoj dar na oltar pomiriti se s našim bratom, sestrom, koju smo ranili.

To milost znati pitati oprostjenje i oprostiti i potrebna nam je snaga Duha Božjega kako bismo uspjele, jer sami po sebi malo možemo.

Druga datost koja se veže uz zajednički život jest molitva. Možemo slobodno reći da je zajedništvo bez molitve prazno i ništavno. A ona je djelotvorna koliko dopuštamo da kroz nju uranjamo u svoju nutrinu i preispitujemo svoj odnos s Bogom. Po molitvi mi se oblikujemo prema Riječi Božjoj. Ukoliko nismo spremni oblikovati se po njegovoj Riječi, Bog nas ne uspijeva preobraziti. A bit je redovništva upravo biti preobražen Bogom i njegovom Riječi.

S vama smo podijelile barem malo od iskustva s duhovnih vježba, zahvalne zajednici na ovoj mogućnosti susreta s našim Ljubljenim, s Gospodinom. Ovi dani molitve zbilja su bili korisni nama samima i našoj zajednici. Mislile smo i molile za sve naše sestre.

Drage sestre, tražimo uvijek više ispravljati, opominjati, a ne suditi i kritizirati. Živimo međusobno povjerenje iz ljubavi prema Bogu i braći i sestrama.

s. Anne-Marie Mukundwa i s. Antoinette Mapendo

BOŽIĆNE ČESTITKE

*Pristupite vjerni u radosnom slavlju...
Pogledajte mladog, anđeoskog kralja
...dođite na poklon Gospodu*

Drage sestre!

Svemogući Bog je iz ljubavi prema čovjeku postao nemoćno Dijete. Krist se do kraja ponizio te iz ljubavi prihvatio i podnio smrt na križu! Ali ni to mu nije bilo dosta! On je postao kruh da ga blagujemo i s njime se sjedinjujemo! O divne li i velike ljubavi Božje, dubokog poklonstva i predanja vrijedna!

U ovom razmišljanju, drage sestre Provincije i Družbe i čitatelji *Odjeka*, od srca vam čestitamo i želimo sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu!

Vaše sestre iz Imotskog

* * *

I porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jasje, jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu. (Lk 2,7).

Neka u našem životu uvijek bude mjesta za Boga. On će učiniti da bude mjesta i za čovjeka.

Sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu žele i čestitaju

sestre s Dobroga, Split

* * *

Božić je radost, snaga vjere i mir u srcu.

Drage sestre neka nas ta radost, mir i snaga vjere prati cijelo novo ljetno.

Vaše sestre iz Sinja

* * *

Drage sestre!

Dopustimo Isusu da se rađa u našim srcima i tako postane vidljiv i u našim međusobnim odnosima!

Svima želimo Božić u srcu i blagoslovljenu novu godinu!

Vaše sestre iz Glagoljaške, Split

* * *

Gospodine Isuse, donositelju milosti, učini da mi, tvoji vjernici, budemo ljudi radosti. Osvježi nas svojim dolaskom koji uvijek nanovo iščekujemo. Neka ovo vrijeme iščekivanja bude znak radosti u malenim i jednostavnim stvarima koje smo smetnuli s uma, jer po njima dolaziš ti, koji si blaga vijest u svako doba.

Sretan Božić i novu 2022. godinu žele vam

sestre iz Knina

Lice milosrđa Nebeskog oca je Isus Krist.

U punini vremena Bog je poslao svoga Sina, rođena od Djevice Marije, da na konačan način objavi svoju ljubav prema nama.

(Papa Franjo, Lice milosrđa 1)

Drage sestre!

Na kraju izazovne i neizvjesne 2021. godine, pune nade, zahvalimo Bogu za Dar Neba te, u vremenu koje je pred nama, budimo u svijetu pronositeljice Božje milosrdne ljubavi!

S tim mislima želimo vam čestit Božić i blagoslovljenu novu 2022. godinu!

Vaše sestre s Jordanovca, Zagreb

* * *

Isusovim rođenjem spustila se na zemlju Božanska ljubav.

Dopustimo Kristu da se rodi u našim srcima, da nas ispuni svojom ljubavlju i da nas učini dostojnima njegovih Božanskih milina.

Sestrama i čitateljima *Odjeka* želimo Sretan Božić i blagoslovljenu novu 2022. godinu,

Vaše sestre s Paga

* * *

Gledajte koliko nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo, i jesmo. (1 Iv 3,1)

Znajući ovu nepobitnu istinu o našem spasenju, nastojmo svima pokazati koliko nas Bog voli. Neka upravo po nama bude prepoznatljiva božićna radost očitovana u liku Djeteta.

Sestrama i čitateljima *Odjeka* želimo radost i mir Božića, te sretnu novu godinu!

Vaše sestre iz Frankfurta

* * *

Božić je 2021. godine!

I ove nas godine podsjeća kako Gospodin ulazi i utjelovljuje se u našem životu, našim životnim pričama, našim sredinama, posebno gdje je patnja, tuga i bol. Sve smo pozvane živjeti i svjedočiti tu stvarnost kako nam je Bog blizu, kako je on naš - Emanuel - *s nama Bog*. Neka nas anđeoska pjesma *Slava Bogu na visini* ohrabri, obnovi u nama nadu kojom ćemo predanije nositi drugima Radosnu vijest govoreći i svjedočeći: *Ne bojte se! Evo javljam vam Blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj, Krist, Gospodin.* (Lk 2, 10-11)

Od srca svima želimo sretan Božić i blagoslovljenu novu 2022. godinu

sestre iz Arbanasa, Zadar

* * *

*O sjaju slave Očeve,
Od Svjetla Svjetlo, Isuse,
Ti vrelo svjetla divnoga
I dane od kog sja nam dan.
Ograni sunce istinsko,
Što sijevaš blistom vječitim...(Himan)*

Dođi, obasjaj naše zajednice, naš zajednički hod kako bismo svjedočile istinsko zajedništvo. Podrži nam nadu dok sudjelujemo u patnjama naše braće i podaj snagu kako bismo im donijele radosnu vijest tvog rođenja, tvoga boravka među nama.

Sretan Božić i blagoslovljena nova 2022. godina!

Vaše sestre iz Trpnja

* * *

... i položi ga u jaslje jer za njih nije bilo mjesta u svratištu... (Lk 2,7)

Neka u našim životima uvijek bude mjesta za Njega! On, novorođeni Kralj, Gospodin Isus, neka nas blagoslovi mirom, zdravljem i radošću!

Sestrama i čitateljima naših *Odjeka*, sretan Božić i blagoslovljenu novu 2022. godinu žele i čestitaju

sestre iz Kaštel Lukšića

* * *

Nebo je danas zagrlilo zemlju,
Bog je zagrlio čovjeka,
postao mu prijatelj.

Dok slavimo blagdan Božje ljubavi, rođendan našega Spasitelja,
neka i nas obuzme duh Božića – duh mira, radosti i zajedništva!

Sestrama i čitateljima *Odjeka* želimo sretan Božić i blagoslovljenu
novu godinu!

Sestre iz Vrbanićeve, Zagreb

* * *

Haire! Raduj se! Gospodin dolazi!

Puni vjere pođimo zajedno do Betlehema i vidimo što nam je
Gospodin pripremio. Slijedimo betlehemsku zvijezdu koja će nas
dovesti do Božića. Ne bojmo se! Otvorimo vrata Kristu, jer On
je naš jedini Spasitelj koji se za nas rodio. Neka nam svetkovina
Kristova rođenja zasja božanskim svjetlom.

Sestrama, našim dobročiniteljima i prijateljima, čestit Božić i bla-
goslovljenu novu 2022. godinu, žele i čestitaju

sestre iz Sigurate, Dubrovnik

* * *

*Narod koji je u tmuni hodio svjetlost vidje veliku; one što mrklu zemlju
obitavahu svjetlost jarka obasja. (Iz 9,1)*

Sretan Božić žele

sestre sa Ksavera, Zagreb

* * *

Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima...

Neka se Božja ljubav spusti u svaki dom i dušu kako bi svatko u
sebi nosio komadić neba.

Sestrama i čitateljima *Odjeka* žele sretan Božić, mir i radost u novoj
godini,

sestre s Lovreta

* * *

U nadi koja hrani naše duše, radosno očekujmo dolazak našega Spasitelja! Samo nada može izravnati naše uzvisine, ispuniti praznine i voditi nas sigurnim putem.

Sestrama želimo sretan Božić, obilje mira i blagostanja u novoj godini!

*Dora Matković, kandidatkinja
i s. Lidija Bernardica Matijević, odgajateljica kandidatkinja*

* * *

Abantu bali omumwizimya lerho babwine obulangashane...

Ljudi koji su bili u svijetu tame u ovaj dan su vidjeli svjetlost...

Svako vrijeme i društvo ima svoj svijet tame. Kao što svjetlost rastjerava tamu, neka tako i prisutnost ljubavi Božje, utjelovljene u jednostavnosti Djeteta, rastjera svu tamu nesigurnosti i straha u našim srcima, obiteljima i zajednicama.

Neka radost Božića svima nama učvrsti vjeru i osnaži nadu te nas ohrabri u življenju jednostavnosti iskrene ljubavi.

*Vaše sestre, novakinje, postulantkinje i kandidatkinje
iz Misije u DR Kongu*

* * *

NAŠI POKOJNICI

S. M. Edita Šolić

*Vjieran je Bog koji vas pozva u zajedništvo Sina svoga Isusa Krista,
Gospodina našega. (1 Kor 1,9)*

Okrijepljena svetim sakramentima, dana 31. listopada 2021. u Splitu, u 76. godini života i 57. redovništva blago je u Gospodinu usnula naša sestra Edita Šolić

Sprovod drage nam pokojnice bio je u četvrtak 4. studenoga u 14.45 sati u Splitu na groblju Lovrinac. Sveta misa zadušnica slavila se nakon sprovoda u samostanskoj kapeli na Lovretu.

Oproštajni govor

U nedjelju 31. listopada, uoči svetkovine Svih svetih, u 76. godini života i 57. redovništva zajedništvu Svih svetih pridružila se naša sestra Edita Šolić.

S. Edita, krsnim imenom Marija, rođena je u Brštanovu 28. kolovoza 1946. godine, od oca Petra i majke Luce rođ. Katić koji su na svijet dali devetero djece. Za vrijeme drugog svjetskog rata obitelj se seli u Slavoniju. Ratni vihor, glad, strah, izbjeglištvo, vjerojatno su bili uzrok gubitka dvoje najstarije djece u ranoj dječjoj dobi. Iako je obitelj imala mogućnost ostati u Slavoniji, vraća se u Brštanovo jer je očeva majka još bila živa. Marija se rađa po povratku obitelji iz Slavonije kao najstarija od živuće djece. Živjelo se skromno. Otac je bio u domobranima što je otežavalo opstanak u vrijeme novonastale vlasti i politike. Svojim radom i velikom žrtvom uspijevaio je priskrbiti potrebno za život, a majka je brinula o djeci. Obiteljski sklad prožet čvrstom vjerom i pobožnošću, bio je snažna potpora u svim životnim izazovima. Marija u rodnom mjestu završava osmogodišnju školu a sa sedamnaest godina odlučuje postati redovnica.

U zajednicu Školskih sestara franjevnica u Splitu primljena je u kandidaturu 1. svibnja 1963., a u postulaturu 7. ožujka 1965. godine. Na blagdan Male Gospe, 8. rujna 1965. godine počinje kanonsku godinu novicijata te dobiva ime s. Edita. Prve redovničke zavjete položila je 9. rujna 1966., a doživotne 25. kolovoza 1971. u Splitu.

Nakon položenih prvih zavjeta 1966. s. Edita je poslana u Franjevački samostan u Markarskoj u kojoj je provela cijeli redovnički život kao vjerna suradnica dr. fra Jure Radića u

Malakološkom muzeju i kasnije osnovanom (31. XII. 1979.) Institutu Planina i more. Uz rad u Muzeju prve dvije godine (1966.-1968.) motritelj je meteorološke postaje Makarska, a sedam godina (1966.-1973.) pomaže fra Juri Radiću u tajništvu i korespondenciji liturgijsko-teološkog časopisa „Služba Božja“ kojem je on tada bio urednik.

Naš sv. otac Franjo Asiški bio je veliki ljubitelj svega stvorenoga koje ga je poticalo da hvali i slavi Tvorca svega vidljivoga i nevidljivoga. U životu s. Edite može se prepoznati ta franjevačka crta jer je cijeli redovnički vijek posvetila znanosti i radu na očuvanju onog što nam je Gospodin podario, a sv. Franjo se svom dušom divio.

S. Edita polaže prijemni ispit gimnazijskog gradiva, a praksa u Malakološkom muzeju je uvjet za upis izvanrednog studija na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Sarajevu na kojem je (24. VI.) 1980. diplomirala biologiju, a (30. V.) 1986. magistrirala ekologiju. Na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu (14. VII.) 1993. godine postaje doktor prirodnih znanosti iz područja biologije. Iste godine joj Hrvatska gospodarska komora - regionalna komora Split - dodjeljuje Srebrnu plaketu za iznimna dostignuća i zasluge na promicanju hrvatskog gospodarstva u 1992. godini, a 1996. dobiva Priznanje planinarskog društva „Biokovo“. U Malinskoj 1997. je dobitnica godišnje nagrade za zaštitu okoliša. Povodom dana Makarske 1998. godine na svečanoj sjednici Gradskoga vijeća dodijeljena joj je nagrada grada za zasluge u znanstvenom proučavanju flore i faune Biokova, mora i podmorja, te očuvanju i zaštiti prirode (Slobodna Dalmacija, petak 23. listopada 1998. str. 18).

Svoje obrazovanje i edukaciju s. Edita je nastavila sve do kraja života pišući znanstvene radove, samostalno ili u koautorstvu. Stručnim priopćenjima sudjelovala je na kongresima i znanstvenim simpozijima s domaćim i međunarodnim znanstvenicima. Održala je brojna predavanja o biološkim zakonitostima ekoloških sustava specifičnih za biokovsko područje uzrastima od predškolske djece do polaznika postdiplomskih studija, kao i onima s akademskim statusom, ljudima različitih svjetonazora. Surađivala je u popularnim edicijama, bila je članica uredništva i urednik časopisa Acta Biokovica. Sudjelovala je u organizaciji znanstvenih skupova o prirodi biokovskog područja. Zajedno s dr. fra Jurom Radićem radila je na osnivanju Instituta Planina i more, na formiranju prirodoslovnih zbirki i Biokovskog botaničkog vrta. Svojim znanstvenim radom i zauzimanjem za očuvanje okoliša, ostavila je dubok trag u gradu pod Biokovom.

Prije nego što je bila znanstvenica, s. Edita je redovnica. Živjela je u sestrijskoj zajednici u Franjevačkom samostanu u kojem su sestre vodile domaćinske poslove kao i uređenje crkve. S. Edita je stalno bila zaposlena pri Malakološkom muzeju. Godine 1999. zatvara se zajednica Školskih sestara u Makarskoj. S. Edita je toliko srasla sa svojim radom da nije mogla zamisliti svoj odlazak iz Makarske. A budući da je za redovnički život zajednica/zajedništvo bitni element, jedna članica ne može činiti zajednicu. Stoga s. Edita od Provincijske uprave u Splitu a potom i od Generalne u Rimu traži dopuštenje da može živjeti izvan redovničke zajednice što je i dobila. Od 2008. godine pravno pripada zajednici sestara u Splitu na Lovretu, ali prebiva u Institutu Planina i more u Makarskoj.

Tako je s. Edita više od 20 godina živjela sama uronjena u svoj znanstveni rad i istraživanje. Zadnjih godina svoga života bila je aktivna onoliko koliko su joj zdravstvene mogućnosti dopuštale. Svoje zdravstvene tegobe je zadržavala za sebe. Stoga za njezinu neizlječivu bolest koju je nosila duže vrijeme, saznale smo tek kada je bila hospitalizirana u Splitskoj bolnici. Bolest je hrabro nosila, ali Covid-19 je bio jači od njezine želje za životom i znanstvenim radom. Medicinsko osoblje nam je posvjedočilo da je ovozemaljski život završila u snu. A

mi vjerujemo da se probudila u dan bez zalaza, gdje smrti više nema, i da joj je Gospodin podario mjesto u društvu svojih svetih.

Počivala u miru Božjem!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Izrazi sućuti

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

Ministrica

Zagreb, 2. studenoga 2021.

**Franjevački samostan
Franjevački put 1
21300 Makarska**

Poštovana obitelji, / Poštovane sestre franjevke,

u ime Ministarstva kulture i medija i svoje osobno, izražavam iskrenu sućut povodom odlaska časne sestre franjevke, znanstvene suradnice i muzejske savjetnice dr.sc.Marije Edite Šolić.

Uz svoju posvećenost franjevačkom služenju zajednici, kroz djelovanje u Malakološkom muzeju te Institutu Planina i more, časna sestra Edita ostavila je kao znanstvenica neizbrisiv trag. Poznato je kako je od samih početaka te jedinstvene malakološke zbirke, s entuzijazmom i ljubavi prema bioraznolikosti mora, pomagala u prikupljanju muzejskih predmeta, te tako uz osnivača, fra Juru Radića više od pola stoljeća bila dobar duh i snaga ovih dviju jedinstvenih makarskih institucija. Suosjećajući s vašom tugom, primite izraze moje iskrene sućuti.

S poštovanjem,

MINISTRICA

dr. sc. Nina Obuljen Koržinek

Mnogopoštovana s. Provincijalka,

Vama, a preko Vas svim članicama splitske provincije Presvetoga Srca Isusova Družbe školskih sestara franjevki Krista Kralja, izražavam iskrenu sućut i molitvenu blizinu prigodom preminuća č. s. Edite Marije Šolić. Pokojnica je čitav svoj redovnički život provela u gradu podno gordoga Biokova i posvetila ga proučavanju flore podbiokovskoga područja - svega stvorenoga u karizmi Asiškoga Siromaška.

I sam sam svjedokom njezine iskrene ljubavi i predanoga rada u Institutu Planina i more te u Malakološkom muzeju. Ostat će mi u trajnom sjećanju po tihoj molitvi Jutarnje u pokrajnoj lađi samostanske crkve, *Sva djela Gospodnja blagoslivljajte Gospoda...* (iz Jutarnje I. tje. Psaltira). Njezinim odlaskom, završila je prisutnost sestara franjevki u tom starom makarskom samostanu. Svojim jednostavnim životom i zauzetim znanstvenim djelovanjem ostavila je dubok trag u Makarskoj.

Neka joj Bog, Gospodar života i smrti, podari mjesto na Gozbi Jaganjčevoj u vječnosti!

S poštovanjem,

Rino Ćapin
Makarska - Promajna, 13. studenoga 2021.

S. M. Virgina Župić

*Hvalit ću Gospodina sveg života svojeg,
dok me bude, Bogu svom ću pjevati. (Ps 146,2)*

Okrijepljena svetim sakramentima, dana 19. studenoga 2021. u Splitu, u 85. godini života i 65. redovništva blago je u Gospodinu usnula naša sestra Virgina Župić.

Sprovod drage nam pokojnice bio je u ponedjeljak 22. studenoga u 12.30 sati u Splitu na groblju Lovrinac. Sveta misa zadušnica slavila se nakon sprovoda u samostanskoj kapeli na Lovretu.

Oproštajni govor

S. Virgina se danima opraštala od nas i pripremala se za svoje posljednje putovanje. Sve je željela ostaviti zapisano, izgovoreno i za ovaj svijet dovršeno. Bolesničko pomazanje je poželjela dan prije svoga odlaska k nebeskom Ocu. U Gospodinu je usnula u 85. godini života i 65. redovništva, 19. studenoga poslije jutarnje mise tijekom koje je pri punoj svijesti primila sv. pričest.

S. Virgina, krsnim imenom Marija, rođena je 23. travnja 1937. u Sinju (Podvaroš) od oca Petra i majke Ane rođene Milošević, kao treće od petero djece. Rasla je i odgajala se u mnogobrojnoj obitelji. Roditelji su učili djecu ljubaznom odnosu prema starijima, bolesnima i siromasima. Tako je Marija od malena u sebi izgrađivala suosjećanje i samilost prema potrebitima te će ta karitativna nota obilježavati čitav njezin život.

Marija je svoje školovanje započela kod sestara milosrdnica u Sinju, a osmogodišnje završila u državnoj školi. Već tada je razmišljala ne samo o odlasku u samostan već i u misije – u Afriku. Rastu njezinog duhovnog zvanja pridonijele su sestre milosrdnice, te braća franjevci u Svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske. No, najzaslužnija je bila strina Mara koja joj je davala vjerski tisak, a s. Virgina je posebno isticala časopis *Jeka iz Afrike* te životopis svete Male Terezije od Djeteta Isusa, koja je gorjela ljubavlju prema misijama.

Iako su roditelji živjeli u kršćanskom duhu, o odlasku Marije u samostan otac nije želio ni čuti. *Uvjerena sam*, piše s. Virgina u svom životopisu, *da je dragi Isus preko oca iskušavao moje zvanje... radi njega sam mislila da taj poziv trebam izbiti iz glave, ali nisam mogla. S bratom sam išla na zabave... Bila sam raspjevana, voljela društvo i pjesmu.* Da bi je odgovorili

od redovničkog poziva, Mariju su, unatoč njezinom negodovanju, zaposlili u tvornici konca, *Dalmatinki*, u kojoj je radila pet godina (1951.-1956.). No, sve vrijeme, duhovni poziv je u njoj tinjao i ispunjao njezino srce. O tome je razgovarala najviše sa strinom Marom i franjevcima te našom s. Leonardom Žižanović koja je u to vrijeme djelovala u Franjevačkom samostanu. Svi su je savjetovali da pođe u samostan kad postane punoljetna.

Marija se sa 19 godina odlučuje na odlazak u samostan. Dana 13. lipnja 1956. godine primljena je u kandidaturu Školskih sestara franjevaka u Splitu. Slijedeće godine 3. travnja počinje postulaturu, a kanonsku godinu novicijata iste godine 3. listopada i dobiva ime s. Virginia. Prve redovničke zavjete polaže na svetkovinu sv. Franje 1958., a doživotne također na svetkovinu sv. Franje 1963. godine.

Nakon polaganja prvih zavjeta s. Virginia je dvije godine na Lovretu (1958.-1960.) sakristanka, pomaže u radionici crkvenog ruha, a uz to se osposobljava za sviranje i pohađa poduke iz vjeronauka u Nadbiskupskom sjemeništu. Glazbeno nadarena, vrlo brzo napreduje i pokazuje izniman talent za pjevanje i sviranje. Animiranje pjevanja, vođenje crkvenih zborova bit će glavna služba koju će obavljati u mnogim župama.

Od 1960. do 1962. je pastoralna suradnica, sakristanka i orguljašica u Splitu u crkvi sv. Frane na Obali, gdje osniva dječji zbor i pomaže u vođenju velikog zbora. Slijedećih sedam godina djeluje kao sakristanka i sviračica u Vrlici (1962.-1969.) a ujedno vrši službu kućne predstojnice *laćajući se* poslova kako je sama govorila - *od štale do oltara*. Po dvije godine je sakristanka i orguljašica u župnoj crkvi u Kaštel Lukšiću (1969.-1971.) i u Unešiću (1971.-1973.) gdje je također kućna predstojnica.

S. Virginia je bila prva sestra naše Provincije koja se javila za odlazak u misije u Afriku. Stoga 1973. godine dolazi na Lovret u vidu pripreme za misije. Uz vođenje radionice za izradu jorgana, uči francuski jezik i odlazi u župu Gospe od Zdravlja poučavati djecu crkvene pjesme. Osim toga nedjeljom odlazi u Brnaze za animiranje liturgijskog pjevanja.

Njezin san odlaska u Afriku nije se ostvario. Umjesto u Afriku, poslana je 1975. godine za pastoralnu suradnicu u Baden-Baden, u Njemačkoj. To što nije pošla u Afriku, smatrala je voljom Božjom, ali je u njoj sazrela ideja da se treba posvetiti *misijama* u Domovini, pa je nakon godine dana zatražila povratak u Domovinu. Znala je za sebe reći da je ona *pučka misionarka*. To je doista i bila.

Sedmogodišnje djelovanje u Imotskome (1976.-1983.) za s. Virginu bilo je najplodnije razdoblje u njezinom duhovnom, karitativnom i kulturnom životu. Bila je odgovorna u sestrinskom dječjem vrtiću. Uz to prihvaća sviranje u župnoj crkvi u Prološcu, a po potrebi odlazi i u župu Podbablje i Vinjani.

Slijedeće tri godine je u sestrinskoj kući u Sinju (1983.-1986.) gdje uz izradu jorgana, uređenje vrta i pomoć u domaćinstvu, velikodušno daje svoj doprinos u vođenju crkvenog pjevanja u filijalama sinjske župe: Lučane i Karakašica, te župama Čaporice i Ugljane. Godine 1986. ponovno se vraća u Imotski (1986.-1991.) i pet godina kao župska suradnica odlazi u Proložac a povremeno i u Podbablje. Uzgajanje cvijeća u sestrinskim vrtovima, bilo je odraz njezine velike ljubavi prema prirodi kao i umijeća kojim je to činila.

Gdje god je bila, s. Virginia je smatrala da je upravo tu Gospodin treba. Početkom Domo­vinskog rata 1991. je u sestrinskoj kući u Kaštel Lukšiću (1991.-1993.). Pomaže u dječjem vrtiću, ali najviše se zauzima u radu s ratnim izbjeglicama u hotelu *Palace*. Nakon dvije

godine odlazi u Trpanj (1993.-1994.), i opet radi s izbjeglicama. Pomagala je svima bez obzira na nacionalnost i vjeru. Bila je također sviračica u župi, spremala prigodne priredbe s djecom, te odlazila i u tamošnji dječji vrtić vježbati djecu u pjevanju. Polje rada bilo je veliko, a njezino srce nije moglo izdržati sav taj napor. Morala je na liječenje, ali u srcu je nosila zahvalnost Bogu za sve čime ju je obogatio kroz to vrijeme. Godinu dana poslije ponovno dolazi u Kaštel Lukšić (1994.-1996.), pomaže u dječjem vrtiću i odlazi svirati u župu u Kaštel Novi i u Crivac. Godine 1996. po drugi put dolazi u sestrinsku kuću u Sinj. Pomaže bolesnoj majci koja je živjela nedaleko sestrinske kuće. Nakon majčine smrti 2003. godine, krhka i iscrpljena zdravlja odlazi godinu dana na rehabilitaciju u Trpanj, a 2004. dolazi na Lovret gdje ostaje do smrti.

Svoje dane nemoći s. Virginia je ispunjavala molitvom, razmatranjem i slušanjem vjerskih emisija. Zanimala se za druge, molila za njihove potrebe, za potrebe zajednice, Domovine i cijele Crkve. Veselila se svakom susretu i rado pripovijedala događaje iz prošlosti. Uglavnom su to bili zanimljivi događaji iz osobne povijesti i iz života zajednice.

Svoj životopis s. Virginia je podijelila u 14 postaja, 14 podružnica u kojima je djelovala a za 14. piše: *Zadnja postaja. Bogu hvala!!! Čekam poziv za raj... ponekad se upustim u razmišljanje o prošlosti ... Bogu hvala što se poslužio mojom malenosti i preko mene, duhovno i tjelesno slabe, ipak nešto mogao djelovati. I završava: Preporučujem se u vaše svete molitve i lijepo molim sve, ama baš sve sestrice za oprostjenje i ja svima opraštam.*

Od s. Virgine opraštamo se na spomendan sv. Cecilije, djevice i mučenice, zaštitnice svih onih koji svojim glazbenim umijećem pridonose ljepoti liturgijskih slavlja. A ona je zacijelo jedna od njih. Sveg života svojeg Bogu je pjevala. Vjerujemo da mu pjeva i u vječnosti (usp. Ps 146,2).

Draga s. Virginia! Hvala ti za primjer predana života Isusu i njegovoj majci Mariji bez kojih, kako si sama zapisala, ništa ne bi mogla učiniti. Zagovaraj svoju i našu Provinciju kod Gospodina. Počivaj u miru Božjem!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Sestre naše Družbe

- S. M. Edita Šolić**, živjela 75 godina, u Družbi 56 godina
preminula 31. listopada 2021. Split
- S. M. Verónica Morínigo**, živjela 94 godine, u Družbi 72 godine
preminula 16. studenoga 2021., Formosa, Argentina
- S. M. Virginia Župić**, živjela 84 godine, u Družbi 64 godine
preminula 19. studenoga 2021., Split
- S. M. Brigita Bernatović**, živjela 83 godine, u Družbi 62 godine
preminula 28. studenoga 2021., Kloštar Ivanić
- S. M. Filomena Onieva Feltes**, živjela 91 godinu, u Družbi 63 godine
preminula 10. prosinca 2021., Asunción, Paragvaj

Rodbina sestara

Nedjeljka Škopljanac Mačina, majka s. Mirande, preminula 14. prosinca 2021.

S. M. Anđelika od uskrsnuća (Ana Čovo), sestra s. Judite, preminula 14. prosinca 2021.

Školske sestre franjevke Krista Kralja

LIST DRUŽBE

Godina XXV.

Studenj 2021.

Br. 2 (65)

Generalna kuća
Via Bruno Buozzi, 1
00046 Grottaferrata (RM)
ITALIJA
Tel: 0039/06/9412466
E-mail: segreteria.generale@ssfcr.org

*N*as kao redovničku zajednicu, kojoj je zajednički hod način života, sinodalni hod zapravo izravno uključuje i od nas se s pravom očekuje da sinodalni mentalitet istinski svjedočimo samim svojim postojanjem u Crkvi te da ga pokazujemo osobito stvaralački življenom karizmom te primjerom otvorenosti, dijaloga i suradnje, kako unutar vlastitih zajednica tako i sa svima s kojima živimo, s ljudima s kojima radimo i koje susrećemo.

(Okružno pismo vrhovne predstojnice s. M. Klare Šimunović, Došašće 2021.)

Generalna kuća

Započeti ovaj članak govorom o pandemiji i svim ograničenjima koje nam ona nameće bilo bi sasvim predvidljivo. Moglo bi se pisati o puno toga što *nismo* i *ne možemo* živjeti i ostvarivati, o tome što nas ograničava, udaljuje, osamljuje i osiromašuje. Pa ipak, radije dijelimo s vama nekoliko riječi o onome što *jesmo* i *možemo*, o onome dobrome što je izašlo na vidjelo i što smo živjele proteklih mjeseci: o zajedničkom hodu, susretima, snazi sestrinske blizine i ljepoti zajedništva.

Tijekom travnja i svibnja vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović i vrhovna savjetnica s. Lidija Glavaš bile su u kanonskom pohodu sestrama Mostarske provincije Svete Obitelji. Bogu smo zahvalne da su i u ovom nesigurnom vremenu i okolnostima pandemije uspjele pohoditi sve zajednice u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj i ostvariti osobne susrete sa sestrama. Početkom srpnja s. Klara putovala je u Sarajevo gdje je predsjedala Redovitom provincijskom kapitulom Bosansko-hrvatske provincije Prečistog Srca Marijina i izboru nove provincijske uprave.

Prigodom Dana osnutka Družbe vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović i vrhovna zamjenica s. Vida Tomažič nazočile su otkrivanju i blagoslovu spomen ploče Majci Margariti Pucher, u kapeli Kuće matice, o 120. obljetnici njezine smrti te na otvaranju izložbe u prigodi 100. obljetnice Mariborske provincije. Nakon toga posjetile su sestre Austrijske i Tršćanske provincije koje su u procesu pridruživanja Mariborskoj provinciji. Nastojale su ponajprije ohrabriti sestre u tom zahtjevnom procesu, zajedno s njima vrednovati učinjene i usmjeravati nove korake. U tom vidu upriličile su i vodile susrete provincijskih uprava Austrijske i Tršćanske provincije s provincijskom upravom Mariborske provincije. I u ovome se ogleda naš zajednički hod. Zajednica nam pomaže, podržava nas, u zajedništvu jedni drugima pomažemo gledati naprijed i graditi našu budućnost.

Zajedno s cijelom Crkvom započele smo sinodalni hod sudjelujući na svečanom euharistijskom slavlju u katedrali u Frascatiju, uvečer 17. listopada ove godine. Osjećamo se pozvane, kao zajednica, sudjelovati u zajedničkom hodu Crkve, zajedno promišljati, moliti i dati svoj doprinos u promicanju zajedništva i poslanja Crkve.

Ljepota zajedništva ogleda se i u slavljeničkim trenucima. U zahvalnosti Bogu za sve primljene milosti proslavile smo zlatni jubilej redovničkog života s. Jimene Alviani, vrhovne savjetnice, i poželjele joj da obnovljenim povjerenjem u Gospodina nastavi vjerno i radosno živjeti svoje posvećenje.

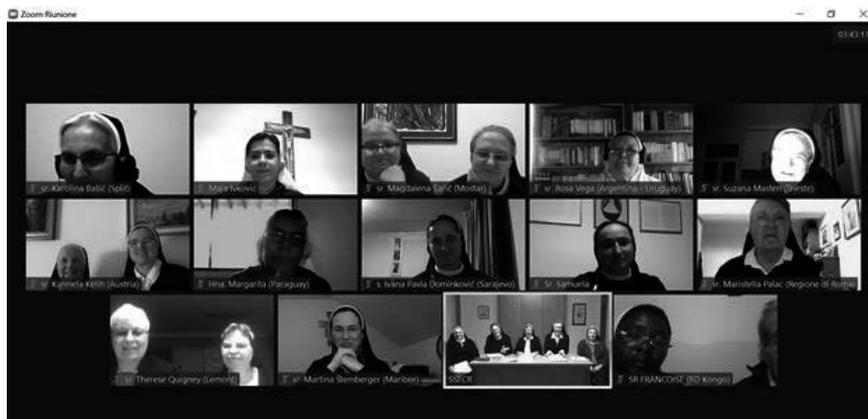
U studenome je izašao iz tiska Zbornik radova Simpozija održanog u Zagrebu 6. rujna 2019. godine prigodom 150. obljetnice naše Družbe *Hvalite Gospodina, zahvaljujte i služite njemu u poniznosti*. Radosne smo da je to važno djelo ugledalo svjetlo dana posebnim zalaganjem i trudom njegovih urednica, s. Vide Tomažič i s. Marije Petre Vučemilo. Zbornik donosi izlaganja sa Simpozija kojima se iscrpno predstavlja 150-godišnji hod Družbe pod povijesnim vidom, vidom apostolskog poslanja, duhovnosti i unutarnjeg života Družbe. U opsežnom dodatku donosi se okružnica vrhovne predstojnice u prigodi 150. obljetnice utemeljenja Družbe, pozdravi i homilije izrečeni na slavljinama Godine jubileja, dokument

Apostolske pokorničarnice kojim se dopušta potpuni oprost u svim samostanskim kapelama Družbe, kao i *Odličje sv. Cirila in Metoda* koje je prigodom jubileja Družbi dodijelila Slovenska biskupska konferencija. Tu su, također, i izvorne skladbe nastale u povodu jubileja te prikaz slavlja u slici. Nadamo se da će ovo vrijedno djelo biti spomen na Godinu jubileja, ali i poticaj svima nama i budućim generacijama da ukorijenjene u bogatoj baštini naše Družbe vjerodostojno živimo svoje redovničko posvećenje i karizmu, na hvalu i slavu Bogu.

Za ovu godinu u programu Vrhovne uprave bila su predviđena dva kongregacijska susreta: Susret provincijskih tajnica i Susret provincijskih ekonoma. Susreti su to koji se na razini Družbe održavaju jednom u šestogodištu u svrhu trajnog odgoja i stručnog usavršavanja sestara koje vrše ove odgovorne službe. Imajući u vidu neizvjesnost i nepredvidivost epidemiološke situacije, te ograničenje kretanja i putovanja među zemljama i kontinentima, odlučile smo da se ovaj put ovi susreti održe virtualno, putem Zoom konferencije.

Susret provincijskih tajnica održan je od 26. do 29. listopada i na njemu su sudjelovale sve provincijske tajnice, regionalna predstojnica Rimske regije te povjerenica sestara Misije u Demokratskoj Republici Kongu. Za temu Susreta odabrale smo poticaj iz našeg Pravila: *Služimo vjerno i odano* (usp. Pravilo i život, 18). Program je započeo izlaganjem s. Simone Paolini o daru vjernosti i radosti ustrajnosti, kao važnom uporištu za identitet tajnice i njezino služenje zajednici i sestrama. Imale smo priliku čuti i izlaganje don Flavia Pelosa o prožimanju povijesti, života i proroštva redovničke ustanove s posebnim naglaskom na ulogu i zadatak koji pri tome imaju tajnice. Dragocjeni su bili trenutci sestrinske izmjene iskustava. Naime, među sudionicama je bilo sestara koje imaju bogato iskustvo, kako životno tako i u službi tajnice, i onih koje tog iskustva imaju puno manje. Bilo je vrijedno i poticajno čuti iz iskustva s. Karoline Bašić kako su povezani služba provincijske tajnice i duhovni život, iz iskustva s. Polonce Majcenovič kako ostvarivati komunikaciju među sestrama i s drugima putem suvremenih sredstava komuniciranja, te iz iskustva s. Natalije Palac o važnosti digitalizacije arhiva i načinu na koji je moguće to ostvarivati.

Susret provincijskih ekonoma održan je od 29. studenoga do 1. prosinca uz sudjelovanje svih provincijskih ekonoma te sestara koje su u Rimskoj regiji i Misiji u Demokratskoj Republici Kongu zadužene za ekonomiju. Temu susreta *Biti dobre upraviteljice različitih Božjih milosti* (usp. 1 Pt 4, 10) nastojale smo produbiti kroz razmišljanje o besplatnosti dara, siromaštvu i velikodušnosti iz perspektive franjevačke duhovnosti, a potom i o smjernicama Crkve za ekonomiju koja će biti u službi karizme i poslanja. Izlagači su bili fra Domenico Paoletti OFMConv i s. Annunziata Remossi. Svjesne odgovornosti koju imaju za upravljanje vremenitim dobrima u duhu naše karizme i poslanja, s posebnom osjetljivošću za potrebite, ekonomie su iznijele i konkretna iskustva iz svojih provincija o prenamjeni i prodaji kuća, o brizi za starije i bolesne sestre, o solidarnosti prema siromašnima i potrebnima, o primanju pomoći i pomaganju drugima posebno u misijama. Upravo ova izmjena iskustava bila je veliko obogaćenje, ohrabrenje i poticaj za sve sudionice.

Ova dva *susreta na daljinu*, uza sve svoje manjkavosti i ograničenosti, ipak su aktivnim sudjelovanjem i zalaganjem svih sudionica omogućili da se *istinski susretnemo*, bolje upoznamo, međusobno ohrabrimo i naučimo nešto novo. I poželimo da se ovakvi susreti ponove!

s. Samuela Klaić

Mariborska provincija

I ove su godine uskrzne blagdane snažno obilježile epidemiološke mjere. Iz crkava se nije čuo svečani *Aleluja*. Iznimno smo u nekim našim zajednicama mogle slaviti svetu misu na Uskrs. Zahvalne za ovu mogućnost, molile smo se za sve koji nisu imali ovakvu priliku.

Hvala Bogu da smo sa poboljšanjem epidemiološke situacije uspjele ostvariti ljetne pastoralne aktivnosti: tečajeve domaćinstva, duhovne vježbe za različite skupine, kreativne radionice za djecu, hodočašće pješice od Maribora do Kapele, te druge programe za djecu i mlade.

Dvije juniorke Mostarske provincije, s. Monika Ćorić i s. Arkandela Jurčević, tijekom ljeta boravile su mjesec dana u našoj zajednici u Repnjama učeći i vježbajući se u raznim vještinama u kuhinji kod s. Bernarde Gostečnik. Ova razmjena sestara bila je lijepo i bogato iskustvo za njih i za zajednicu. Zahvaljujemo sestrama Mostarske provincije na povjerenju.

U subotu, 7. kolovoza 2021. godine, sestre iz svih zajednica Provincije hodočastile su u Svetište Marije Pomoćnice u Brezju kako bi zahvalile za dar redovničkog zvanja, posebno naših sestara jubilatkinja: s. Silvana Lauš i s. Julijana Ločan slavile su 60 godina redovničkog života te s. Metka Vrabič 25 godina redovničkog života. Zazvale smo Božji blagoslov na cijelu Provinciju i Družbu. S nama je bila i vrhovna zamjenica s. Vida Tomažič koja je u to vrijeme boravila u Sloveniji. Svetu misu predslavio je ljubljanski nadbiskup mons. Stanislav Zore u zajedništvu s ostalim svećenicima. Provincijska predstojnica s. Veronika Verbič izrazila je dobrodošlicu svima nazočnima i ukratko predstavila sestre jubilatkinje. Biskup Zore u svojoj propovijedi govorio je o pozivu: pozvane smo najprije na život, a onda na pozornost što Bog od nas želi. Bog neke poziva da se u potpunosti posvete njegovom Kraljevstvu. Liturgiju su svojim pjevanjem obogatile naše sestre pod vodstvom s. Klare Jarc. Slavlje se nastavilo u sestriškom ograđuju tijekom ručka u obližnjoj Hodočasničkoj kući.

Nakon tri godine provedene u misiji u Ugandi, s. Urša Marinčič došla je na godišnji odmor. Za vrijeme boravka u Sloveniji posjetila je naše zajednice, prijatelje i rodbinu, te dala svoje svjedočanstvo u župama i raznim medijima. Približila nam je misionarski život i donijela puno radosti u zajednice.

Prijevod Odgojnog plana Družbe na slovenski jezik i objavljivanje Odgojnog plana Mariborske provincije Bezgrešnog začeca jako su nas razveselili. Tom je prigodom provincijska predstojnica posjetila sve zajednice, predstavila oba dokumenta i osobno ih uručila svakoj sestri.

Početak pastoralne godine odgovorile smo novim potrebama pojedinih župa. Tako smo preuzele poučavanje vjeronauka u još tri nove župe.

Povodom Dana Družbe, sa dva značajna događaja započele smo obilježavanje stote obljetnice naše Provincije i pedesete obljetnice izlaženja provincijskog glasila *Glasovi*. Spomen ploča posvećena našoj utemeljiteljici Majci Margariti Pucher svečano je otkrivena 12. rujna u crkvi Kuće matice.

Slijedila je svečana sveta misa sa župnom zajednicom u katedrali koju je predslavio generalni vikar Mariborske nadbiskupije mons. Janez Lesnika s koncelebrantima. Istoga dana otvorena je putujuća izložba pod nazivom „O sto godina milosti Gospodnje pjevat ću do vijeka“. Izložbu su pripremile sestre naše Provincije u suradnji s mag. Lilijanom Urlep, arhivisticom Nadbiskupijskog arhiva Maribor. Svečanosti su nazočile i vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović, vrhovna zamjenica s. Vida Tomažič, provincijska predstojnica Tršćanske provincije s. Andreja Kete, provincijska predstojnica Austrijske provincije s. Ambrozija Potočnik i brojne sestre iz triju slovenskih provincija. Izložba je postavljena u atriju dvorane Slomšek do 29. listopada.

Sljedećih dana, nakon proslave, održani su sastanci provincijskih uprava Mariborske, Austrijske i Tršćanske provincije s vrhovnom predstojnicom s. Klarom Šimunović i vrhovnom zamjenicom s. Vidom Tomažič.

Sestre Splitske provincije proslavile su 2. i 3. listopada stogodišnjicu dolaska sestara u Sinj. Iz naše Provincije na slavlju su sudjelovale s. Veronika Verbič i s. Mira Rožanc. Sestre su nastojale osjetiti duh sestara koje su prije stotinu godina hrabro napustile Kuću maticu i otišle u nepoznata mjesta, gdje su s velikim trudom započele svoje poslanje među jednostavnim ljudima, živeći s njima i za njih.

Dvije naše sestre prešle su prag vječnosti: s. Filomena Đurić 27. travnja i s. Vitalija Marti 8. kolovoza. Obje su posljednje vrijeme svog života provele u zajednici u Brezju kamo su bile premještene nakon zatvaranja zajednice u Zemunu, u Srbiji. Neka im Gospodin podari vječni pokoj i neka zajedno s ostalim pokojnim sestrama zagovaraju sinodalni put Crkve.

s. Martina Štemberger

Splitska provincija

Počijem s najnovijim događajem koji u nama budi nadu. Dana 3. studenoga 2021. iz naše Misije u DR Kongu doputovale su tri sestre Kongoanke koje će s nama u provincijskom središtu u Splitu izvjesno vrijeme dijeliti ljepotu i napor redovničkoga života. Sestra Emilienne Nankafu će učiti hrvatski jezik i sudjelovati u slavlju predstojećega Redovitog provincijskog kapitula 2022. godine. Sestra Theresita Nshobole Mufuliru i s. Gisèle Cirhuza Baciyunjuze će učiti hrvatski jezik u vidu upisa teološkog studija. Zajednica sestara na Lovretu, imajući već lijepa iskustva s dosadašnjim boravkom sestara Kongoanka, dočekala ih je otvorena i razdragana srca. Sestre unose u lovretsku zajednicu mladenačku živost i obogaćuju nas svojom prisutnošću.

Provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić je tijekom mjeseca travnja i svibnja pohodila sestre u DR Kongu.

U dva navrata, nakon kanonskog pohoda Mostarskoj provinciji u mjesecu svibnju, te nakon slavlja Redovitog provincijskog kapitula u Bosansko-hrvatskoj provinciji u mjesecu srpnju, vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović po nekoliko dana boravila je među nama u Splitu.

U provincijskom središtu u Splitu 18. srpnja, najstarija sestra u Družbi, s. Aleksija Sardelić proslavila je 99. rođendan.

Budući da je pandemija Covid-19 poremetila naše planove za prethodnu godinu, nastojale smo neke od njih ostvariti ove godine. Na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova, patrona Provincije, proslavljeni su prošlogodišnji i ovogodišnji jubileji redovničkoga života sestara. Slavilo se u Zadru gdje su sestre prethodno imale duhovnu obnovu.

Uoči blagdana sv. Marije Anđeoske, 1. kolovoza, u provincijskom središtu u duhu franjevačke tradicije održano je V. zborovanje sestara Provincije. Unatoč pandemiji koronavirusa, okupio se lijep broj sestara. Imale smo svečano misno slavlje i prigodni program *Hvaljen budi, Gospodine moj!* Provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić se, izrazivši najprije dobrodošlicu sestrama, osvrnula na proteklo šestogodište. Oslonivši se na Provincijski plan *Poslane svijetu* podsjetila je na zadane smjernice, put kojim nam je kao zajednici i pojedincima trebalo i treba ići. *Fotografijom kroz šestogodište* prikazani su važniji događaji i slavlja u Provinciji.

Stotu obljetnicu života i djelovanja sestara u Sinju proslavile smo uoči svetkovine sv. Franje. U subotu 2. listopada u dvorani Gospe Sinjske Franjevačkog samostana predstavljena je

monografija *Stoljeće života pod okriljem Znamenja velikoga - Školske sestre franjevke u Sinju* autorice s. Marije Petre Vučemilo.

U nedjelju 3. listopada u Svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske svečanim euharistijskim slavljem, zajedno s mnogim uzvanicima, među kojima su bile naše sestre Mariborske, Mostarske i Bosansko-hrvatske provincije, te vjernicima župe Čudotvorne Gospe Sinjske, zahvalile smo Bogu za sve milosti udijeljene tijekom stoljeća samoprijegornog i poniznog služenja sestara u Sinju.

s. Karolina Bašić

Misija u Demokratskoj Republici Kongu

Sjećanje nam pomaže živjeti i iznova oživljavati svoju vjeru. S vama, drage sestre Družbe, želimo podijeliti i prisjetiti se Božje milosti koja je prisutna i djeluje u našim i po našim životima.

Imale smo milost i radost živjeti sestrinsku blizinu i brigu tijekom kanonskog pohoda provincijske predstojnice s. Andree Nazlić. Unatoč neizvjesnosti zbog strogih mjera vezanih za pandemiju koronavirusa, s. Andrea je našla način i bila s nama tijekom mjeseca travnja i svibnja. Njezin dolazak je otvorio „sezonu“ putovanja, te je potom nekoliko sestara krenulo na put prema Hrvatskoj i natrag. Božju zaštitu živjele smo snažno za vrijeme erupcije vulkana u Gomi koji se probudio uvečer, nekoliko sati nakon odlaska s. Andree, s. Blaženke i s. Mirabilis

u Europu i Hrvatsku. Zbog nesigurnosti, zrakoplovni letovi su neko vrijeme bili obustavljeni. Bogu hvala, s. Mislava i s. Françoise koje su ih pratile do Gome, sutradan su se sretno vratile u Bukavu.

Mjesec kolovoz i rujan je vrijeme intenzivnih događanja i susreta vezanih za početni i trajni odgoj. Imale smo drugi turnus duhovnih vježba za sestre, za odgajnice, te seminar za učenice srednjih škola koje se zanimaju za redovnički život. Pod budnim pogledom sv. Klare osam sestra juniorka je obnovilo redovničke zavjete (8. i 10. kolovoza), sedam kandidatkinja je primljeno u postulaturu a tri postulantkinje u „sestrinstvo novicijata“ (11. kolovoza).

U ozračju blagdana Rana sv. Franje dvije juniorke su obnovile zavjete (16. rujna), a dvije novakinje su položile prve redovničke zavjete (17. rujna). Iako u strahu zbog pandemije koronavirusa koja se potihom proširila i na našem području, prateći situaciju u gradu Bukavuu, s velikim pouzdanjem u Božju zaštitu svečano misno slavlje imale smo u prostranoj kapeli isusovačkog kolegija *Alfajiri*, a druženje „za sestrijskim stolom“ u zajednici u Ngubi. Bogu hvala, sve je dobro prošlo. Bilo je jednostavno i svečano.

U želji za duhovnim napretkom, slijedeći primjer prvih misionara, tri juniorke te novakinje i postulantkinje s odgajateljicom hodočastile su pješice u Gospino svetište Lukananda. Dan hoda, do svetišta i natrag, prožet molitvom i pjesmom ispunio je srca radošću i hrabrošću ali i izmamio čuđenje i divljenje mnogih mještana. Neki su im se pridružili dio puta.

Krajem mjeseca listopada imale smo seminar nadahnut papinom enciklikom *Laudato si'*.

Božju milost smo također doživjele tijekom organizacije putovanja triju sestara Kongoanka u Hrvatsku. Zahvaljujući dobročiniteljima, pogotovo službenicima Veleposlanstva Republike Hrvatske u Južnoafričkoj Republici, putovanje je uspješno organizirano. Sestra Theresita i s. Gisèle će učiti hrvatski jezik u vidu upisa teološkog studija. Sestra Emilienne će također učiti hrvatski jezik i sudjelovat će na Redovitom provincijskom kapitolu u veljači 2022. godine. Dan nakon njihova odlaska, grad Bukavu je napala jedna skupina ljudi. Ne zna se ni tko su ni zašto su taj dan izazvali paniku i nesigurnosti u gradu. Bogu hvala, već sutradan grad je nastavio živjeti svojim ritmom, ali s velikom nesigurnošću i brojnim pitanjima bez odgovora.

Završetak akademske godine 2020./21., početkom mjeseca studenoga, nama je bio povod radosti i zahvale Bogu za uspješni završetak trogodišnjeg studija s. Seraphine na Fakultetu za obiteljski pastoral. Bogu hvala i slava na svemu!

s. Samuela Šimunović

Tršćanska provincija

Od našeg posljednjeg javljanja za List Družbe dogodilo se mnogo toga u Trstu, Gorici i Egiptu, što nije tako lako opisati.

Već u svibnju imale smo milost godišnjih duhovnih vježbi u provincijalnoj kući na kojima su sudjelovale gotovo sve sestre. Ujedinila nas je tema *Nasljedovati Krista cijeloga života u vjernosti i radosti*.

Ljeto je vrijeme godišnjih odmora. U provincijalnoj kući nije bilo velikih promjena. Već prošle godine zaključile smo apostolat produženog boravka za školsku djecu, tako nam je preostala jedino briga o starijim gospođama – kojih se broj uvelike smanjio – i skrb o bolesnim sestrama. A kod bolesnika svaki dan je nešto novo: bolovi se povećavaju, snaga se smanjuje, a bolest iz dana u dan postaje sve teže podnošljiva. Duša u bolesnom tijelu ustrajno traži svoje oslobođenje koje će na kraju pronaći samo u Bogu. Molitva nam daje snagu i hrabrost da vjerno ustrajemo u nasljedovanju Krista. Najljepše trenutke proživljavamo u molitvi i u svakodnevnoj euharistijskoj žrtvi koja se slavi u svim zajednicama Provincije.

Od 22. do 28. kolovoza 2021. u Žabnicama organizirale smo oratorij za skupinu mladih o blaženom Carlu Acutisu, koristeći predavanja koja je pripremio salezijanski slovenski oratorij. Program je predvodio don Tomaž Kunaver zajedno sa s. Andreom Kete i s. Gabrijelom Koncilja te uz pomoć roditelja Biancuzzi. Ovo je bilo uistinu lijepo duhovno iskustvo za trinaest mladih i njihove voditelje.

Također i u Zavodu Svete Obitelji u Gorici započeli su praznici nakon naporne školske godine. Hvala Bogu, i ovo vrijeme bilo je zahtjevno jer je trebalo zamijeniti one koji su bili na godišnjem odmoru. Sestre su bile sretne što su barem nekoliko dana mogle provesti u opuštenosti odmora. Zahvalne su također i na duhovnim vježbama koje su imale u marijanskom svetištu Sveta Gora. Odmori su brzo završili. Dana 20. rujna razigrana i vesela djeca ponovno su ispunila učionice i donijela novi život u Zavod. Povodom blagdana Rođenja Djevice Marije solistica gđa Mirjam Pahor i korisnica doma gđa Elisa Petrusi priredile su koncert za sve umirovljene korisnike u našem domu. Na kraju koncerta zajedno smo otpjevali nekoliko marijanskih pjesama i nakratko se družili uz čaj i kolače. Sestre su se devetnicom pripremale za blagdan sv. Franje, a djeca iz produženog boravka crtala su različite motive iz života sv. Franje. Izložba njihovih crteža pod nazivom „Moj Franjo“ čak je pomladila naše gospođe u domu. Bile su sretne što su ih se djeca sjetila i razveselila u trenucima kada su se, zbog pandemije, još više osjećale usamljenima.

Katolička zajednica u Kairu i Aleksandriji (Egipat) poslije smrti mons. Adela Zakya, OFM, ima novog biskupa mons. Claudia Lurata, redovnika Reda kombonskih misionara. Biskup Lurati više je puta posjetio naše dvije zajednice te izrazio zadovoljstvo njihovim apostolatom obećavši im podršku i pomoć.

Na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije, 8. rujna 2021., u provincijalnoj kući proslavile smo imendan s. Amabilis Štranj i s. Marije Angele Dekanić, koja je istoga dana zahvalila Bogu za 50 godina svoga redovničkog života u službi Bogu i bližnjemu. Nakon večere s. Marija

Angela iznenadila nas je svojom zahvalom Bogu i sestrama za svaku malu pažnju koju je primila toga dana i tijekom svog života. Neka joj Gospodin udijeli potrebne milosti, osobito zdravlje.

Dana 12. rujna sa zadovoljstvom smo prihvatile poziv s. Veronike Verbič, provincijske predstojnice Mariborske provincije, na svečanost otkrivanja spomen ploče posvećene Majci Margariti Pucher, u crkvi Kuće matice u Mariboru, a potom i na otvaranje izložbe u povodu stote obljetnice Mariborske provincije. Hvala Bogu i sestrama na požrtvornom apostolatu koji su vršile i još vrše u zemlji bl. biskupa Slomškega.

Drugi susret vrhovne predstojnice s. Klare Šimunović i vrhovne zamjenice s. Vide Tomažič s provincijskim upravama Mariborske i Tršćanske provincije održan je 16. rujna u provincijalnoj kući u Trstu. Susret je održan u vidu procesa pripajanja naše Provincije Mariborskoj provinciji. Nakon predstavljanja stanja naše Provincije, u otvorenoj raspravi definirale smo sljedeće korake prema unutarnjem preustroju i pripajanju. Susret Vrhovne predstojnice sa sestrama uvijek je lijep i poticajan. Neka Gospodin obilno blagoslovi sve napore naših poglavarica!

s. Suzana Masten

Lemontska provincija

Na vratima sobe s. Francine Hribar stoji natpis: „Što ako bih se jutros probudila samo s onim za što sam jučer Bogu zahvaljivala?“ Dok sam se pripremala napisati svoj članak za List Družbe, mislila sam na taj natpis i razmišljala o svemu za što smo mi sestre u Sjedinjenim Američkim Državama zahvalne Bogu. Od zadnjeg broja Lista Družbe, u razdoblju od pet mjeseci, doživjele smo brojne Božje blagoslove za nas i našu Provinciju.

U ovom razdoblju i mi smo, kao i svi u svijetu, osjećale nesigurnost, strah, pitajući se hoće li se pandemija pogoršati ili poboljšati. Sljedećih mjeseci situacija se popravljala, pogotovo kada su cjepiva bila dostupna i sve više mjesta otvoreno za javnost. Mi smo također postale otvorenije i pune nade. Mjesecima je naš Duhovni centar bio zatvoren, ali u kolovozu okupili su se sjemeništarci i njihovi animatori iz Biskupije Joliet na prvoj većoj duhovnoj obnovi. Iako još uvijek ne do kraja popunjen, Duhovni centar počeo je s održavanjem duhovnih obnova i seminara. Za to smo zahvalne Bogu.

Postalo je teško pronaći radnike u Sjedinjenim Državama, također i na našem području. Kad je naša kuharica Erica doživjela prometnu nesreću, bojale smo se da se više neće vratiti. Ipak se uspjela vratiti. Vrlo smo zahvalne što smo mi sestre, nekoliko tjedana morale obavljati i kuhinjske poslove u samostanu *Mount Assisi*, uz sve naše dužnosti kod kuće i u apostolatu.

U vremenu od posljednjeg Lista Družbe preminule su dvije sestre, s. Anna Raguž i s. Georgine Hroma. Nedostaje nam njihova prisutnost, ali smo zahvalne na svemu što su dijelile sa zajednicom i s onima kojima su bile poslone. Kada je s. Anna došla u našu Provinciju, svoje sposobnosti medicinske sestre darivala je na bolesničkom odjelu i u domu za starije osobe *Alvernia Manor*. Kasnije je dugi period svoga života provela u molitvi i patnji. Sestra Georgine je dugi niz godina bila učiteljica, a kasnije je bila dio osoblja u domu za starije osobe *Alvernia Manor* i kao pomoćnica ravnateljice doma. Imala je mnogo talenata koje je koristila u radu sa starcima.

Pandemija nas je dosta ograničila, kao i mnoge ljude diljem svijeta. Proslave i aktivnosti bile su obustavljene. No, kako se život polako vraćao u normalu, ponovno smo slavile naše jubileje. Sestra Jimene Alviani, vrhovna savjetnica, dvije godine nije dolazila u Sjedinjene Države. Radosne smo da je mogla primiti cjepivo i dobiti let za Sjedinjene Države jer je i ona jedna od naših jubilentkinja. Sestra Cindy Drozd i s. Jimene Alviani proslavile su 15. kolovoza svoju 50. obljetnicu, te s. David Markuz 60. obljetnicu redovničkog života.

Svečanu misu slavila su četvorica svećenika, a pjevao je zbor župe sv. Patrika i sv. Alfonza. Brojni članovi obitelji i rodbina, suradnici i prijatelji pridružili su se slavlju ispunivši našu kapelu do posljednjeg mjesta. Potom je uslijedila večera u Slovenskom centru.

Prošle godine nismo mogle proslaviti jubileje sestara. Stoga smo 19. rujna upriličile proslavu za njih. Sestra Annette Shircel, s. Kathleen Vugrinovich i s. Ann Barbaru Plavac slavile su 60 godina redovničkog života, a s. Thomasine Novakovich slavila je 75 godina redovničkog života. Sestra Thomasine, slaba i u bolesničkoj postelji, nije mogla sudjelovati, ali je svakako bila u našim mislima i molitvama. Sestre slavjenice pozvale su neke članove obitelji i prijatelje na Misu koju je slavio fra Jozo Grbeš, OFM. Slijedila je večera u Slovenskom centru. Svakako smo radosne što se pandemija usporila i što smo uspjele proslaviti sve jubileje. Zahvalne smo za dugogodišnje služenje u našoj Provinciji sestara koje su svoj jubilej proslavile 2020. i 2021. godine: ukupno 415 godina služenja u duhu Majke Margarite.

Sve smo primile po dvije doze cjepiva protiv Covida i sada čekamo dopunsku dozu. Naše povjerenje u mogućnost ponovnih okupljanja i susreta s ljudima sve je snažnije. Uz mjere sigurnosti, nastavljamo s našim apostolatom i aktivnostima u učionici, u katehetskim

programima, duhovnim obnovama te u brizi za bolesne i starije. Zahvalne smo što svojim riječima i djelima možemo širiti evanđelje.

Tijekom protekle četiri godine s nama su živjele dvije sestre iz zajednice sestara Svetog Križa iz Hanoia, Vijetnam. U početku su one nama bile zahvalne za gostoprimstvo, ali i mi smo od njih dobile puno toga zauzvrat. Uistinu smo sretni da smo u provincijalnoj kući imale te dvije mlade sestre koje su s nama dijelile molitvu, služenje, naporan rad, iako su se mučile s jezikom i teškim fakultetskim programom, i čeznule za svojim obiteljima, svojom kulturom, svojom zajednicom i prijateljima. Neovisno o tome hoćemo li ih ikada više vidjeti ili ne, uvijek ćemo biti zahvalne što smo s njima dijelile zajednički život i molit ćemo da iskustvo koje su živjele s nama nose kao blagoslov za svoj život. Dana 24. listopada pozdravili smo se sa s. Lien i s. Huong. Nakon što su u svibnju diplomirale, raspoređene su za rad s vijetnamskim imigrantima i njihovim obiteljima u Houstonu u Teksasu. Istog dana pozdravili smo se sa s. Jimene koja se vratila u Grottaferratu nakon što je dosta vremena provela ovdje u Sjedinjenim Državama.

Prije tri godine upoznali smo Margaret Langer, laikinju misionarku koja volontira u Ugandi. U svom posljednjem posjetu tamo, susrela je naše sestre koje se nalaze u blizini misijskog kompleksa u kojem volontira. U listopadu smo je pozvali na večeru i predale smo joj pripremljenu poštu za naše sestre. Tako smo zahvalne na Margaretinoj spremnosti da je prihvatila naše poruke (i novčane donacije). Zahvalne smo da možemo komunicirati s našim sestrama i sretni smo što, iako živimo ovdje u Illinoisu, SAD, možemo biti misionarke kroz duhovnu i financijsku potporu misiji u Ugandi.

Naša zahvalnost proizlazi iz brojnih iskustava i blagoslova koje primamo svaki dan. Ovaj članak ne može sadržati sva naša iskustva, ali Bog ih poznaje i daje nam milosti u izobilju, na načine koje niti očekujemo niti zaslužujemo. Bog je također velikodušan dajući nam sestre diljem svijeta koje dijele naš život i našu karizmu. O da uvijek budemo dobri primjeri Božje velikodušnosti!

s. Kathleen Vugrinovich

Mostarska provincija

Željele bismo s vama, drage sestre, podijeliti događaje, susrete, htijenja, radost življenja i nesebičnost služenja što se zbivaju u običnosti naših svagdana i svečanosti blagdana.

Među važnijim događajima u Provinciji svakako je kanonski pohod vrhovne predstojnice Družbe s. Klare Šimunović i vrhovne savjetnice s. Lidije Glavaš. Tijekom jednomjesečnog boravka (25. travnja do 24. svibnja 2021.) i pohoda zajednicama u BiH i Hrvatskoj vidjele su sve naše radosti i nade, poteškoće i izazove s kojima se susrećemo, ali i potakle nas da donosimo obilate plodove u izgradnji Kristova kraljevstva.

Ljetni su mjeseci uobičajeno „život u pokretu“ s puno prigoda za radosno okupljanje sestara... Na godišnji odmor u Domovinu je stigla naša s. Adriana Galić, koja kao misionarka djeluje u DR Kongu.

Zahvalne smo dobrome Bogu koji nam daje milost doživjeti i visoke jubileje redovničkoga života naših sestara kao i dar novih zvanja. Uoči Gospe od Anđela zlatni jubilej proslavilo je pet sestara, a srebreni tri sestre. Na Dan Provincije, 26. kolovoza, četiri su sestre proslavile dijamantnu obljetnicu redovništva. Na blagdan sv. Klare doživotno „Da“ Gospodinu izreklo je pet sestara, a na Dan Družbe deset sestara obnovilo je privremene zavjete. Istoga dana dvije su postulante započele godinu kušnje, a jedna kandidatice primljena je u postulaturu. Još je jedna djevojka ove godine odlučila odazvati se Božjem zovu u našoj redovničkoj obitelji i početkom rujna započela je kandidaturu u kući odgoja u Bijelome Polju.

Idući ususret 90. obljetnici utemeljenja Provincije (1932.-2022.), na Dan Provincije, 26. kolovoza 2021., započele smo zahvalni spomen s nakanom „da se ponovno prisjetimo puta što su ga prošli prethodni naraštaji kako bismo u njima otkrili iskru nadahnuća, ideale, projekte, nosive vrijednosti, kako se karizmu živjelo tijekom duge povijesti, koju je kreativnost ona oslobađala, s kojim se teškoćama morala nositi i kako se te teškoće prebrodilo“ (papa Franjo).

Svi sadržaji trajnog odgoja tematski su prožeti ovom mišlju: sjećati se svega puta kojim nas je Gospodin vodio tijekom 122 godine od dolaska sestara u Hercegovinu i 90 godina osnutka Provincije. I da nas ispune zahvalnošću.

Za razliku od prošle godine, ove smo, pandemiji unatoč, počele ostvarivati planirane sadržaje trajnog odgoja. Mjesečne duhovne obnove uobičajeno smo započele zajedničkom obnovom i provincijskim hodočašćem na Široki Brijeg. Provincijska predstojnica s. Zdenka Kozina održala je već dva susreta sa skupinama sestara po apostolatu. Nadamo se da nam epidemiološka situacija neće oduzeti radost sudjelovanja na duhovnim vježbama, obnovama i drugim planiranim susretima.

Sestrama, kojima je povjerena koordinacija rada s mladima, današnja je situacija s raznim opasnostima i ograničenjima na neki način zatvorila vrata redovitom radu, ali ih je ponukala da se s mladima upute prema Kristu služeći se digitalnim dostignućima. Hrabro su se suočile s poteškoćama i otvorile novi prozor u svijet. Dizajnirana je mobilna aplikacija „Hodòs“ i puštena u javnost 7. srpnja 2021. Već su putem aplikacije realizirana četiri seminara za mlade. Aplikacija nudi i *online* Lectio divina, razmatranja nedjeljnih čitanja (Youtube) i druge korisne sadržaje koje sestre lijepo priređuju. Uspješno se dosad i uživo održavaju molitveno-odgojni seminari za mlade, Dan otvorenih vrata, razne duhovne obnove kao i seminari posta, molitve i šutnje.

Raduju nas, uz duhovni rast i sazrijevanje, i stručna osposobljavanja naših sestara u raznim zvanjima. Jedna je sestra završila diplomski studij i već radi u dječjem vrtiću, druge su uspješno obranile završni rad preddiplomskog predškolskog, glazbenog i teološko-katehetskog studija i nastavile s diplomskim studijem, dok su dvije tek započele studij predškolskog odgoja i socijalnog rada.

Izborom zastupnica za kapitul započela je daljnja priprema za Redoviti provincijski kapitul koji ćemo, ako Bog da, slaviti od 3. do 8. ožujka 2022. godine. Vrijeme pripreme za slavlje kapitula vrijeme je vrjednovanja ovog šestogodišta i propitkivanja o onome što Bog i današnji svijet od nas traže. Vrijeme je i molitve: da uvijek želimo što se Bogu sviđa i učinimo sve što nam kaže.

Duše naših triju sestara pošle su ove godine Onome koji ih je od početka vremena stvorio za sebe. O *Spomenu svih pokojnih članova Franjevačkih redova* slavljena je sveta misa u Bijelome Polju za njih i za sve pokojne sestre Provincije koje su od dolaska u Hercegovinu do danas pokopane na raznim ovozemnim počivalištima. Od 1918. godine uz samostan u Bijelome Polju nalazi se sestarsko groblje *Gruban* gdje dosad počivaju tijela 154 sestre. U grobljima u Međugorju i Širokom Brijegu te na ostalim grobištima u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji počivaju još 43 sestre.

Ovogodišnjim božićnim brojem našega provincijskog glasila *Zvuci* obilježavamo 50. godišnjicu izlazenja (1971.-2021.). Iako svjesne da je u njima pohranjen tek maleni dio naše povijesti, znamo ipak da se u njima krije i pravo blago jednoga života koji nadilazi mjeru zlatnog jubileja. Zacijelo ovom bogatstvu pridonosi i ljepota zajedništva očitovana u kongregacijskom glasilu *List Družbe*.

s. Magdalena Šarić

Argentinsko-urugvajska provincija

Drage sestre, osjećajući se u zajedništvu sa svima vama, dijelimo najvažnije trenutke življene u našoj Provinciji.

Radost obilježavanja 90. obljetnice dolaska prvih sestara u Južnu Ameriku, točnije u Argentinu, 2. srpnja 1931. godine, događaj je koji rado dijelimo s vama. Naša Provincija svetog Josipa plod je mnogih nastojanja i žrtava u gorljivosti za širenje Božjega kraljevstva. Slavimo i hvalimo Gospodina, Gospodara povijesti, za predanost naših prvih sestara koje su došle iz Slovenije i Hrvatske te za misionarski žar svake od njih. Pokazale su samilost koja se rađa iz evanđeoske kontemplacije, svjedočile su Božju ljubav prema tolikoj potrebitoj braći. Kao Provincija proslavile smo ovaj veliki događaj euharistijskim slavljinama u svakoj zajednici, te smo bile virtualno povezane. Bio je to trenutak promišljanja i sjećanja na našu povijest i razvoj Provincije, obogaćen prigodnim svjedočanstvima i video zapisima. Molimo Gospodina za milost da budemo vjerne primljenoj karizmi.

Kako bismo produbljivale trajni odgoj i jačale sestrinsku povezanost, na poziv sestara iz Paragvajske provincije Uznesenja Marijina, zajednice obiju provincija *online* sudjeluju na susretima trajnog odgoja, koje vodi fra José Arildo Ferrari svakog prvog petka od svibnja do studenog. Ovo su dragocjeni trenutci međusobnog dijeljenja našeg redovničkog posvećenja.

Tema „Prenošenje vjere na franjevački način u vrijeme pandemije“ bila je okosnica *online* susreta kateheta svih naših škola, koje je 27. kolovoza organizirala Provincijska uprava. Glavni predavač bio je fra Sergio Carballo OFM. Sudionici su mogli razmišljati i preispitivati se o sadašnjosti i bliskoj budućnosti kateheze: Kakav će biti način katehiziranja nakon pandemije? Koje nam smjernice može dati franjevačka duhovnost? Nastojmo biti navjestitelji nade, ljubavi i milosrđa.

Mjesec listopad, na južnoj hemisferi, mjesec je u kojem se cijelom prirodom širi eksplozija života pripremana u dubokoj zimskoj tišini. Sve pršti od velike radosti i snage proljeća. Listopad u Provinciji sv. Josipa ima boju radosti, ali više od svega drugog ima boju i miris sv. Franje u prirodi, u pogledu prema bratu, u pogledu prema sebi, sa željom da sve ponovno oživi. U svakoj našoj školi i zajednici snažno smo živjeli blagdan sv. Franje Asiškog, uz euharistijska slavlja te sudjelovanje učenika u Franjevačkim danima i predstavljajima života Sveca. Škola Srca Marijina u Montevideu proslavila je ovaj dan stavljajući u središte mališane: u dječjem vrtiću pripremili su lijepu procesiju unutar škole.

Nekoliko djece odjevene kao sv. Franjo obišli su sve učionice i predstavili značaj ovoga sveca i franjevačkih vrijednosti. Isto je bilo predstavljeno i obiteljima. Listopad je ujedno i mjesec misija. Tako su u istoj školi učenici postali mali misionari s geslom: „Ljubav se pokreće“. Bilo je jako lijepo jer su djeca sama tražila načine na koje mogu izraziti ljubav.

Zbog preustroja njihove provincije, Mala braća franjevci samostana sv. Karla u San Lorenzu povukli su se iz tog mjesta. Zbog toga je Franjevački svjetovni red zatražio sestre za duhovnu pratnju bratstva koje ima sjedište u tom samostanu. Ta služba povjerena je s. M. Marti Perna koja je s velikim zadovoljstvom prihvatila vršiti ovaj apostolat.

Zahvaljujemo Bogu koji je svojom Providnošću u školu Srca Marijina u Montevideu donio relikvije bl. Carla Acutisa koje su dva dana bile izložene na čašćenje u školskoj kapelici. Djeca su s velikom predanošću i ljubavi najprije upoznala nešto iz njegovog života, a onda su se molili diveći mu se kao mladiću našeg vremena koji je uspio biti „vrlo dobar mladić“. Kapelica je također bila otvorena za druge ljude i obitelji koji su željeli častiti relikvije. Bili su to milosni dani za sve.

Kao i svake godine, u školi sv. Ruže Viterbske u San Lorenzu proslavljene su prve pričesti i krizme učenika, samo smo ovaj put imali dvostruko priprema i slavlja jer se prošle godine zbog strogih ograničenja pandemije sakramenti nisu slavili. U osam dana četiri skupine učenika primile su prvu svetu pričest, a četiri skupine sakrament svete krizme. Ukupno 123 učenika primilo je Isusa prvi put u svetoj pričesti, a 90 učenika potvrđeni su u vjeri. Hvalimo i blagoslivljamo Boga za milosti koje su izliven na ovu djecu i mlade i njihove obitelji.

Ujedinjene u molitvi sa sv. Franjom kličemo: „Svevišnji, Svemogući i dobri Gospodine, Tvoja je hvala, slava, čast i blagoslov svaki“, i pozdravljamo vas do sljedećeg Lista Družbe želeći vam svima mir i dobro.

s. Marta Perna i s. Rosa Vega

Bosansko-hrvatska provincija

Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme:

Vrijeme plača i vrijeme smijeha; vrijeme tugovanja i vrijeme plesanja. (Prop 3,4)

Iako je ovo vrijeme obilježeno raznim izazovima i poteškoćama, u našoj smo Provinciji imali dosta razloga za slavlje i zahvaljivanje Bogu: slavlje Redovitog provincijskog kapitula, slavlje obljetnica redovničkog života, slavlje obnove zavjeta, slavlje primanja u postulaturu...

Od 1. do 6. srpnja 2021. godine u Sarajevu slavile smo naš Redoviti provincijski kapitul na temu *Tražite najprije Božje kraljevstvo (Mt 6,33)*. Kapitulom je predsjedala s. Klara Šimunović, vrhovna predstojnica. Tijekom šest dana promišljale smo o aktualnom stanju i životu Provincije te donijele neke vrlo važne odluke za budućnost. Također, na ovom Kapitolu je izabrana i nova Provincijska uprava za naredno šestogodište.

I ove godine, iako u nešto skromnijim prilikama, obilježile smo obljetnice redovničkog života naših sestara. Na dvadeset i prvu nedjelju kroz godinu, 22. kolovoza, u samostanu Krista Kralja u Livnu proslavljena je 60. obljetnica redovničkog života s. Augustine Suša i s. Vide Marijan. Svečanu misu zahvalnicu predslavio je pomoćni banjalučki biskup fra Marko Semren u prisutnosti rodbine slavljenica kao i sestara susjednih zajednica.

Nadalje, sedam sestara naše Provincije proslavilo je svoj zlatni jubilej, 50. obljetnicu redovničkog života – s. Arkandela Tadić, s. Rozalija Jurić, s. Berhmana Ćurić, s. Florencija Božanović, s. Stjepanka Peša, s. Biserka Jagunić i s. Leonila Brkić. Središnje slavlje ovog jubileja obilježeno je 25. rujna 2021. godine euharistijskim slavljem u 18 sati u samostanskoj kapelici Sv. Josipa u Tučepima koje je predslavio fra Ante Vučković, OFM. Istoga dana fra Ante je predvodio duhovnu obnovu za sestre u kojoj je kroz nekoliko važnih životnih pitanja potaknuo sestre da podijele svoja iskustva pedesetogodišnjeg služenja Bogu u ovoj redovničkoj

zajednici. Slavlju ovogodišnjeg zlatnog jubileja prethodilo je trodnevno hodočašće sestara u Zaljev hrvatskih svetaca – Boku Kotorsku, te Cavtat i Dubrovnik.

Na blagdan Rana sv. Franje, 17. rujna 2021., svoju 10. obljetnicu doživotnih zavjeta obilježila je s. Ivana Pavla Dominković. Tim povodom središnje slavlje upriličile smo u Provincijalnoj kući. Euharistijsko slavlje u 18 sati predvodio je fra Ivan Šarčević. Naše sestre juniorke svoje zavjete su obnovile u nedjelju, 5. rujna u kapelici Prečistog Srca Marijina u Sarajevu tijekom svečanog euharistijskog slavlja koje je predslavio fra Marinko Pejić, OFM.

Jedan od važnih događaja na razini naše mjesne Crkve je Prva sinoda Vrhbosanske nadbiskupije. U radu sinode sudjeluju s. Željka Dramac, provincijska predstojnica, s. Ivanka Mihaljević i s. Ljubica Stjepanović. Sestra Ivanka je kroz proteklih devet godina kao članica Religiozno-pedagoškog povjerenstva sudjelovala u pripravi za sinodu i izradi radnog dokumenta sinode. Sinodalnim putem i Prvom sinodom se i u našoj Vrhbosanskoj nadbiskupiji osvještava narav Crkve koja je u listopadu započela Sinodu o sinodalnosti. Na ovaj zajednički, sinodalni hod Crkve pozvani su svi njezini članovi, a na poseban način mi, redovnici i redovnice, koji bismo trebali biti uzor i model sinodalne prakse. "Naš zajednički hod jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega Naroda" (*Za sinodalnu Crkvu*, Pripremni dokument).

Sva ova događanja razlog su klicanja *jer nam je velika djela učinio Svesilni*. Slavile smo Gospodina i u trenucima prelaska naših sestara u vječnost, zahvaljujući mu za dar života naše s. Kaliste Kobaš, s. Roze Jozić, s. Trpimire Rošić i s. Helene Karalić.

Neka Gospodin blagoslovi sva naša nastojanja oko dobra i probudi u nama duboku zahvalnost kako bismo ga uvijek slavile u poniznosti velikoj.

s. Ivana Pavla Dominković

Austrijska provincija

Sestre, nastavnici, odgojiteljice i učenici srednje ekonomske škole u St. Peteru bili su zahvalni Bogu što su uspjeli dobro završiti školsku godinu unatoč svim ograničenjima zbog pandemije korona virusa. Nakon intenzivne i zahtjevne godine, svi su radosno započeli godišnji odmor.

U prvoj polovici srpnja, u provincijalnoj kući u Klagenfurtu proslavile smo jubilej dviju sestara. Svečanom misom koju je predslavio župnik don Jože Andolšek, SDB, s. Martina Perdacher, zajedno sa sestrama i svojom obitelji, zahvalila je Bogu za 80 godina života. Za ručkom smo radosno dijelili razna sjećanja i od srca se smijali prepričavajući neke događaje. Drugom je prigodom s. Andrea Starz zajedno sa sestrama, obitelji i župnikom rodne župe zahvalila Bogu za svojih 50 godina života svečanom euharistijom koju je predslavio ljubljanski pomoćni biskup mons. Franc Šuštar. Slavlje se nastavilo u radosnom sestrijskom ozračju.

Ljetni mjeseci bili su vrlo intenzivni i zahtjevni za klagenfurtsku zajednicu zbog našeg preseljenja i zatvaranja ove redovničke kuće. U preseljenju su nam pomogle sestre iz zajednice u St. Peteru i naša rodbina. Ovo je bio veliki izazov i za sestre iz zajednice u St. Peteru koje su uredile sobe za četiri sestre te prostor za provincijsko sjedište s uredom i arhivom. Prodaja posjeda u Klagenfurtu također je zahtijevala dosta priprema i puno formalnih koraka. Dana 30. kolovoza 2021. sestre Austrijske provincije posljednji put okupile su se u provincijalnoj kući u Klagenfurtu, te su večernjom misom zahvalile Bogu za poslanje koje su u ovom gradu vršile punih 66 godina. Svetu misu je predslavio don Hanzej Rosenzopf, SDB. U kasnim popodnevним satima 31. kolovoza provincijska predstojnica s. Ambrozija Potočnik službeno je uručila ključeve provincijalne kuće dr. Karlu Hrenu, ravnatelju *Mohorjeve družbe* u Klagenfurtu. Zahvalila mu je što će se, iznajmljivanjem soba studentima u jednom dijelu kuće, nastaviti apostolat s mladima, dok će drugi dio zgrade zajedno s kapelom ostati i dalje sjedište slovenske župe. Iste večeri, mi sestre ove ukinute zajednice uključile smo se u zajednicu u St. Peteru gdje su nas toplo i srdačno dočekale naše sestre poželjevši nam da se osjećamo kod kuće.

U rujnu je u zajednici u St. Peteru s. Lucija Klemenjak zajedno sa sestrama, rodbinom, znancima i prijateljima na svečanoj misi zahvalila Bogu za 90 godina života. Uslijedio je ručak u ozračju radosti i pjesme. Sestra Lucija je dugi niz godina radila s mladima kao odgojiteljica, pa su joj na njezinu obljetnicu života naši učenici posvetili jednu posebnu pjesmu.

S novom školskom godinom, dječji vrtić, škola i internat u St. Peteru nastavili su svoj put. Škola je dobila novu upravu. Nakon umirovljenja ravnatelja škole mag. Stefana Schellandera, nova je ravnateljica postala gđa Maria Olip, profesorica ekonomije. Osim znanja i vještina koji su mladim ljudima potrebne za život, škola također brine o međuljudskim odnosima, duhovnom rastu i osjećaju zajedništva u razredu. Tako je s. Urša Šebat organizirala trodnevne duhovne vježbe za učenike 2. i 3. godine u Repnju (Mariborska provincija). Nakon gotovo dvije godine ograničenja zbog pandemije učenici su mogli hodočastiti u Rim. Početkom listopada cijela školska zajednica proslavila je blagdan sv. Franje u Marijinu svetištu *Gospa Sveta*, važnom povijesnom središtu za Slovence i kolijevci kršćanstva u Koruškoj. Uz geslo „Volim te“ učenici su pogledom sv. Franje otkrivali ljubav prema sebi i bližnjemu; osim toga, zaustavili su se u sabranosti kako bi dublje bili dirnuti Božjom ljubavlju. Ovo je ujedno bila i priprema za hodočašće u Asiz, koje je ostvareno krajem listopada zajedno sa slovenskim gimnazijalcima iz Klagenfurta. U Asizu su imali priliku još bolje upoznati sv. Franju, hodati njegovim ulicama i povezati njegov život i njegove vrijednosti sa svojim životom. Među osobljem koje je pratilo mlade na ovom hodočašću bile su s. Urša Šebat i s. Andrea Starz.

U listopadu sestrinska zajednica u St. Peteru obradovala se dvama posebnim pohodima: najprije posjet generalnog vikara za redovnike mons. Engelberta Guggenbergera, a nekoliko dana poslije i posjet našeg biskupa mons. Jože Marketza. Lijepo je bilo biti zajedno na euharistijskom slavlju i bratskoj okrjepi.

s. Andrea Starz

Paragvajska provincija

Tijekom ovog vremena nastavile smo svoj put zahvalne Gospodinu na njegovoj neprestanoj zaštiti jer nam je samo jedna sestra bila zaražena koronavirusom. Sve su sestre primile cjepivo te se i dalje pridržavaju svih mjera. Tako su mogle nastaviti s aktivnostima i apostolatom, kako u redovničkim zajednicama tako i u školama. Hvala Bogu, ponovno je moguće uživo sudjelovati na euharistijskim slavljinama. Nastavljamo posvećivati više vremena klanjanju Presvetom Sakramentu. Jednako tako, nastavljamo s aktivnostima u školama i nastavi uživo uz strogo pridržavanje zdravstvenih pravila.

U sklopu procesa razlučivanja, kućne predstojnice imale su u travnju sastanak koji je vodio fra José Arildo Ferrari. U skladu s tim procesom sve sestre u Provinciji, pripremajući se za provincijski Kapitul, preispituju život Provinciji. Isti svećenik vodi i virtualne formacijske sastanke, svakog prvog petka u mjesecu, na koje se uključuju sestre iz svih zajednica. Tu dobivaju i materijale za mjesečne duhovne obnove.

Koristeći prednosti društvenih mreža, sestre su se pridružile nacionalnoj molitvenoj mreži za kraj pandemije. Tako sestre svakog petka s mladima *online* mole kronicu. Postupno su im se pridruživale obitelji, odnosno roditelji s djecom. Ovaj se molitveni lanac ustrajno provodi od petka 30. travnja. Na isti način, svakog prvog četvrtka u mjesecu sestre s djevojkama održavaju klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu.

U kolovozu su sestre kapitularki imale svoj prvi susret na kojemu su, pod vodstvom fra Josúa, nastavile rad na preispitivanju redovničkog života Provincije. Iskoristile smo ovaj susret na kojemu su bile okupljene sestre iz različitih zajednica kao priliku da zajedno na svetkovinu Uznesenja Djevice Marije na nebo proslavimo naslovnika naše Provincije. Prema tradiciji, taj dan sestre juniorke daruju simbolične darove, kao izraz poštovanja, vječnozavjetovanim sestrama koje nose ime Marija. Nakon euharistijskog slavlja uslijedilo je sestrinsko druženje s prigodnim programom.

Nastavljajući s trajnim odgojem, u rujnu je održan sastanak kućnih predstojnica. Na Dan osnutka Družbe, 13. rujna, okupile smo se na euharistijskom slavlju i sestrijskom druženju. Istog dana proslavile smo mjesec mladosti sa sestrama juniorkama s. Aidom Luz i s. Kathiom Nazareth.

Od 13. do 17. rujna starije sestre obavljale su svoje duhovne vježbe u zajednici svete Janje.

Za blagdan sv. Franje Asiškog virtualno smo se pripremale trodnevnicom, molitvom i razmišljanjima i u zajedništvu s osobama koje su bliske sestrama. I sam blagdan sv. Franje proslavile smo zajedno s njima.

Dana 22. listopada sestre kapitularke održale su svoj drugi sastanak u pripremi za provincijski Kapitul: prvi dan je predvodio fra José Arildo, a drugi dan bio je radni, ispunjen promišljanjem o stvarnosti Provincije. U studenom su predviđene duhovne vježbe za sestre kapitularke. Povjeravamo našu nakanu molitvama svih sestara Družbe kao i sljedeći provincijski Kapitul koji će se slaviti, ako Bog da, u prosincu ove godine.

s. Evanilda Ramírez Cabrera

Rimska regija

Nakon ljetne stanke, sestre Rimske regije nastavile su živjeti svoje zajedništvo i apostolat, prilagođavajući se odgovorno propisima u borbi protiv širenja koronavirusa koji uvelike utječe na njihov život i djelovanje. Ipak, poteškoće se nadilaze jasnim htijenjem kročiti zajedno putem kojim nas usmjeravaju Crkva i naše Pravilo.

Kao i obično u rujnu, osim planiranja aktivnosti u školi „Srce Isusovo“ i u kući za odmor „Krist Kralj“, zajednice su se potrudile oko programa duhovnosti i trajnog odgoja za 2021./2022. godinu, usredotočujući se na temu: *Kristova ljubav potiče nas na zajednički hod: zajedništvo – sudjelovanje – poslanje*. Glavni razlog zbog kojeg smo smatrale prikladnim odabrati ovu temu jesu potreba da „živimo“ sadašnjost trenutka i slijedimo smjernice Crkve. Crkva Božja sazvana je na sveopću Sinodu pod nazivom „*Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*“. Naš „zajednički hod“, kao redovničke zajednice, ono je što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkog i misionarskog naroda Božjega. Put sinodalnosti, dakle, izravno nas uključuje i trajni nam je izazov. Kroz zajedničke susrete, uz pomoć voditelja mjesečnih duhovnih obnova, pozvane smo odgovoriti na dva temeljna pitanja: Kako se danas u našim zajednicama ostvaruje taj „zajednički hod“ koji nam omogućuje da budemo živi znak evanđelja kroz poslanje koje nam je povjereno? Na koje nas iskorake Duh poziva da bismo rasle kao sinodalna zajednica? Da bismo se zajedno uhvatile u koštac s ovim pitanjima, potrebno je da se svaka od nas osluškuje: Duha Svetoga, sestre i povijest. To zahtijeva od nas da budemo osobe sposobne hoditi zajedno u kreposti zajedničkog poziva, karizme i poslanja na koje smo sve pozvane. Više sestara sudjelovalo je na otvaranju Sinode u svojim župama.

Nekoliko značajnih događaja obilježilo je život Regije. Prvi je svakako bila proslava zlatnog jubileja naših sestara: s. Lucie Vrdoljak Colo, s. Zorislave Miličević, s. Miroslave Alilović i s. Vjekoslave Naranča.

Za ovu obljetnicu slavljenice su se brižno pripremale. Evo kako je jedna slavljenica opisala doživljeno iskustvo.

„Odabrale smo jedno posebno mjesto za povlačenje, molitvu, razmišljanje i prisjećanje Božje ljubavi i naklonosti prema svakoj od nas. Bio je to gradić Loreto, kojeg je papa Ivan Pavao II. označio kao *pravo marijansko srce kršćanstva*, svetište Marijina DA, Sveta kuća u kojoj je sveopće spasenje imalo svoj početak. U maloj kapelici, koja nam je bila stavljena na raspolaganje, imale smo zajedničku molitvu. Više puta našle smo se zajedno u svetištu na klanjanju Presvetom Sakramentu kao i na euharistijskom slavlju. U tim trenucima, u kojima smo zajedno s brojnim hodočasnici zazivale Mariju i njezinu majčinsku zaštitu, srce se ispunjalo radošću. Na licima ljudi opažala se snažna želja da traže Gospodina. Za osobnu molitvu svaka je birala prikladno mjesto. Povlačile smo se na skrovišta gdje smo mogle diviti se ljepoti prirode, plavetnilu neba, blagim markijskim brežuljcima koji se spuštaju do mora ili slušati šum laganog povjetarca, šum hodočasnčkih koraka, zvuk zvona na pozdrav Djevici kada se spušta noć... I sve to praćeno sjećanjima na primljeno i darovano dobro u ovih 50 godina vjerne ljubavi. Bilo je to bogato iskustvo za naš život i poticaj da nastavimo ponizno služiti Gospodinu i u budućnosti.“

Vrhunac proslave bilo je svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio nadbiskup Pesara mons. Piero Coccia u suslavlju s don Orlandom Crocettiem i p. Carlom Kindom. Slijedio je ručak i sestrinsko druženje u zajedništvu s vrhovnom predstojnicom s. Klarom Šimunović i sestrama koje su došle iz Grottaferrate, Piazza Caprera i Pesara.

U pripremi za svetkovinu sv. Franje, sestre iz zajednice na Farnesini organizirale su 2. listopada hodočašće u Asiz kako bi u tišini i molitvi, stopama svetog Franje, mogle osluškovati Isusov nauk. Evo kako je jedna sudionica opisala ovo hodočašće koje je započelo u bazilici Svete Marije Anđeoske: „Zahvala i skrušena srca prešle smo prag Porcijunkule. Na ovom svetom mjestu, koje je bilo tako drago svetom Franji, sabrale smo se u molitvi. Činilo nam se da čujemo Isusove riječi koje je utjelovio sveti Franjo: *Idite... propovijedajte da se približilo kraljevstvo Božje; ne stječite zlata, ni srebra; besplatno primiste, besplatno dajte ...* Zatim smo se zaustavile u crkvi svetog Damjana, gdje se Bog objavio Franji dajući mu jasnu zapovijed: *Franjo, idi i popravi moju kuću koja se ruši.* To je također mjesto gdje je Franjo primio Klaru s njezinim prvim sestrama ... Dok smo bile uronjene u molitvu, činilo nam se da čujemo njegov glas kako zaziva: *Žarka i slatka sila tvoje ljubavi, Gospodine, neka obuzme moje srce.* Naše hodočašće nastavile smo do crkve Svete Marije Velike – mjesta gdje se Franjo razbaštinio – gdje smo posjetile grob mladog blaženika Carla Acutisa, moleći ga za milost žarke ljubavi prema Euharistiji. Hodočašće smo potom završile u bazilici sv. Franje svečanim euharistijskim slavljem. Vratile smo se u Rim noseći u srcu želju da trajno pjevamo o Božjoj ljubavi.“

s. Maristella Palac

ŽIVOT – POSLANJE – SVJEDOČENJE

U rubrici predstavljamo iskustvo evangelizacijskog poslanja putem apostolata molitve i duhovnih obnova: iskustvo sestara Lemontske provincije.

Poslanje: Evangelizacija posredstvom molitve

Kao evanđeosko sjeme koje je palo na dobro tlo (usp. Mt 13), evangelizacijsko poslanje apostolata duhovnih obnova u Provinciji svetog Franje Asiškog pustilo je korijene i, tijekom različitih faza razvoja, nastavlja donositi plodove za Kraljevstvo.

Interes za osnivanje Kuće molitve u Provinciji pojavio se 1960-ih. Ipak, tek Provincijski kapitul iz 1986. preporučio je da se ozbiljno razmotri osnivanje Kuće molitve (*usp. Povijest nastojanja da se u sjevernoameričkoj provinciji Školskih sestara franjevačka Krista Kralja oformi Kuća molitve*). Dodatni poticaj došao je prema preporuci Generalnog kapitula iz 1987. „da oformimo Kuću molitve za naše sestre i laike, osobito za odrasle mlade osobe, kao mjesto molitve i svjedočanstva prioriteta molitve u našem životu. S vjerom činimo ovaj korak, vjerujući da će nas Bog voditi u ovom apostolatu“ (*Knjiga o 80. obljetnici Provincije*). To je dovelo do novih koraka. Projekt je započeo pod vodstvom s. Jude Marie Naiden, tadašnje provincijske predstojnice. Osnovano je povjerenstvo sestara sa zadatkom da prouči značenje ove vrste molitve u franjevačkoj tradiciji, analizira potrebe Božjeg naroda, odredi što bi taj apostolat podrazumijevao te oblikuje prijedlog za osnivanje Kuće molitve u našoj Provinciji. Odabrano mjesto za kuću bilo je na brežuljku *Mount Assisi*. Počele su pripreme za gradnju, a javili su se i dobročinitelji za pomoć oko uređenja kuće. Oko tabernakula u kapeli Kuće molitve s. Patricia Kolenda napravila je repliku ikone Navještenja, koja krasi asišku Porcijunkulu.

U ožujku 1990. godine odabrano je ime za novi apostolat. „Odlučeno je da bi ime *Naša Gospa od Anđela* bilo najprimjerenije i najprikladnije... ime Porcijunkule, crkve koju je Franjo Asiški popravio i koja se smatra kolijevkom franjevačkog reda“ (*Povijest nastojanja da se u sjevernoameričkoj provinciji školskih sestara franjevačka Krista Kralja oformi Kuća molitve*).

Kuća molitve *Naša Gospa od Anđela* otvorila je svoja vrata na svetkovinu Krista Kralja, 25. studenoga 1990. godine. Nakon jutarnje liturgije, u procesiji koja je krenula iz samostana, sestre su nosile tamjan, križ, blagoslovljenu vodu i svijeće koje su osvjetljavale put. Otac Beno Korbić, OFM nosio je Presveti Sakrament dok se rijeka sestara zajedno s vrhovnom predstojnicom s. Bernardkom Stopar svečano spuštala s brežuljka *Mount Assisi*. Sljedećih sedam godina sestre su živjele u Kući molitve, imajući kao glavni apostolat molitvu za potrebe svijeta, Crkve i zajednice. Tih su godina mnogi redovnici i gosti, koji su dolazili radi molitvenog iskustva i slavljenja liturgije s nama, uživali u daru mira i gostoljubivosti sestara. Oni koji su živjeli i molili u Kući molitve doživljavali su obilje blagoslova. Međutim potrebe zajednice i potrebe Božjeg naroda zahtijevale su od nas da ponovno razmislimo o tome kako bi se ovaj apostolat mogao dalje razvijati.

Na Provincijskom kapitolu 1998. godine donesena je odluka da se „obnovi“ Kuća molitve *Naša Gospa od Anđela*. Sestre više ne bi živjele u toj kući, iako bi molitva i mir i dalje bili dar za Crkvu i zajednicu. Kad su se sestre preselile, kuća je pripremljena da primi goste čak i na noćenje i postala je mjesto za duhovne obnove laika, svećenika i redovnika. Ponovno je otvorena u listopadu 1998. godine. Pod vodstvom s. Barbare Markovich, koja je diplomirala Duhovnost, stotine ljudi doživjelo je milost mira i duh molitve u Kući molitve *Naša Gospa od Anđela* i u vrtu koji je okružuje. Pojedinci i skupine redovito su punili kuću, nastojeći produbiti iskustvo Boga u svom životu.

Ubrzo su se javljale i druge skupine tražeći posebno mjesto za molitvu. Postalo je očito da sjeme prerasta posudu u koju je bilo posijano i da mu treba više prostora. Osjećala se velika potreba. Sestra Mary Terese Giblin pridružila se s. Barbari kako bi joj pomogla u ovom apostolatu. Osim

višednevnih duhovnih obnova, s. Barbara ponudila je mjesečne duhovne obnove za žene, individualno duhovno vodstvo i jednodnevne duhovne obnove pojedincima i skupinama. U Božjem narodu bila je živa glad za darovima ovog apostolata.

Godine 2012. preuređeno je istočno krilo zgrade *Alvernia Manor* za smještaj gostiju tijekom više dana. Kako je na ovaj brežuljak dolazilo sve više skupina u potrazi za obnovom i osvježanjem svoga duhovnog života, *Dvorana suncokreta* modernizirana je u blagovaonicu i prostor za predavanja. S povećanjem broja ljudi koji su dolazili na duhovne obnove, obnovljen je i zapadni dio donjeg kata zgrade čime je omogućen smještaj većeg broja gostiju. Dolazilo je sve više skupina iz Nadbiskupije te je sjeme vjere nastavilo cvjetati na brežuljku.

U međuvremenu, u lipnju 2014. godine zatvorena je naša srednja škola za djevojke *Mt. Assisi Academy* te je zgrada bila na raspolaganju za druge namjene. Iako je povjerenstvo sestara analiziralo različite mogućnosti za njezinu upotrebu, Gospodin je imao plan koji se postupno otkrivao. Nekoliko skupina i udruga tražili su našu zgradu na korištenje za evangelizaciju. Sa svakim tim zahtjevom Duh je zalijevao sjeme apostolata *Naša Gospa od Anđela* koje je malo po malo raslo. Obnova zgrade nekadašnje škole započela je 2015. godine, pretvarajući je iz škole u mjesto koje odiše ozračjem sabranosti. Sobe su oličene, prekrivene tepisima i namještene kako bi primile različite skupine koje su već postale stalni gosti. Neki su prostori postali mjesta molitve ili prostorije za sastanke za manje skupine. Franjevački evanđeoski duh, koji je bio temelj života i djelovanja škole *Mt. Assisi Academy*, nastavio je biti temelj našeg služenja ljudima koji su željeli produbiti svoj odnos s Bogom, s drugima, s Crkvom i sa svijetom. Sjeme evanđelja nastavilo je rasti.

Godine 2015. proslavljena je 25. obljetnica ovoga apostolata u zahvalnosti Gospodinu, sestrama koje su utemeljile ovaj apostolat, onima koje su ga razvijale, posebno brojnim dobročiniteljima koji su tijekom godina pružali duhovnu i materijalnu podršku.

U listopadu 2017. godine mons. John Canary blagoslovio je *Centar Mt. Assisi* (bivša školska zgrada) koji je i službeno postao dijelom apostolata duhovnih obnova. Tako sada izvorna Kuća molitve *Naša Gospa od Anđela*, donji kat istočnog krila *Alvernia Manor* (poznat kao *Dvorana sv. Damjana*) te prvi i drugi kat bivše školske zgrade (danas se zove *Centar Mt. Assisi*) obuhvaćaju različite prostore posvećene ovom apostolatu i čine jednu cjelinu.

Sjeme Evanđelja postupno se širi s ponudom programa duhovnog praćenja, dana tišine i osobnog povlačenja, duhovnih obnova za studente, pripravâ za sakramente, prigodnih duhovnih obnova u vrijeme došašća i korizme. Također, u programu su redoviti termini raznih studentskih i župnih skupina, obnova *Kairos*, skupine mladih i studenata, đakona i sjemeništaraca. Nudi se mogućnost povlačenja u šutnju, molitvu i euharistijsko klanjanje. Često upravo prisutnost sestara i ljepota prirode privlači ljude na naš brežuljak *Mount Assisi* da iskuse gostoljubivost i franjevačku tradiciju stavljanja Isusa u središte vlastitog života.

Iako je pandemija prouzročila usporavanje aktivnosti i prekid duhovnih obnova na neko vrijeme, sjeme vjere, međutim, zadržalo je svježinu te apostolat ponovno daje evanđeoske plodove za one koji dolaze u *Centar Mt. Assisi* kako bi iskusili prisutnost Božju u svom životu na uvijek nov i dublji način.

s. Therese Ann Quigney i s. Barbara Markovich

PRILOZI

Siromahâ svagda imate uza se

Poruka pape Franje za 5. svjetski dan siromaha (33. nedjelja kroz godinu, 14. studenoga 2021.)

Siromašni nisu autsajderi u zajednici, već su braća i sestre s kojima se dijeli patnja kako bi se ublažilo njihovu nevoljnost i marginaliziranost, vratilo im se izgubljeno dostojanstvo i zajamčilo potrebnu socijalnu uključenost... Ne smijemo čekati da oni pokucaju na naša vrata, nego mi moramo pohitati njima u njihovim vlastitim domovima, u bolnicama i staračkim domovima, na ulicama i u mračnim zakutcima gdje se ponekad skrivaju, u skloništima i prihvatnim centrima.

1. »Siromahâ svagda imate uza se« (Mk 14,7). Isus je te riječi izgovorio nekoliko dana prije Pashe, dok je blagovao u Betaniji, u kući nekog Šimuna zvanog "Gubavac". Kako izvješćuje evanđelist, u prostoriju gdje se blagovalo ušla je neka žena držeći u rukama alabastrenu posudu punu dragocjene pomasti, kojom je Isusa polila po glavi. Ova je gesta izazvala veliko zaprepaštenje i pobudila dvije različite reakcije.

Prva je reakcija ogorčenost nekih prisutnih, uključujući i učenike, koji, s obzirom na cijenu pomasti – oko 300 denara, što odgovara godišnjoj plaći jednog radnika – misle da je bilo bolje prodati je i novac dati siromasima. Prema Ivanovu Evanđelju, Juda se našao tumačiti taj stav: »Zašto se ta pomast nije prodala za trista denara i razdala siromasima?«. Evanđelist napominje: »To ne reče zbog toga što mu bijaše stalo do siromaha, nego što bijaše kradljivac: kako je imao kesu, kradom je uzimao što se u nju stavljalo« (12,5-6). Nije slučajno da ta teška kritika dolazi iz usta izdajice: to je dokaz da oni koji nemaju osjećaja za siromahe izdaju Isusovo učenje i ne mogu biti njegovim učenicima. Podsjećamo u vezi s tim na snažne Origenove riječi: »Judi je naizgled stalo do siromaha [...]. Ako još uvijek ima netko tko upravlja crkvenom riznicom i govori u korist siromahâ kako to čini Juda, a zatim grabi sebi ono što se u nju stavlja, doživjet će istu Judinu sudbinu« (Tumačenje Matejeva Evanđelja, 11,9).

Drugo tumačenje daje sâm Isus i ono omogućuje shvatiti duboko značenje geste koju čini ta žena. On kaže: »Pustite je, što joj dodijavate? Dobro djelo učini na meni« (Mk 14,6). Isus zna da će uskoro umrijeti i u toj gesti vidi pomazanje njegova tijela unaprijed, prije polaganja u grob. Taj pogled u budućnost potpuno je neočekivan za sustolnike. Isus ih podsjeća da je On sâm prvi siromah, najveći od svih siromaha, jer predstavlja sve njih zajedno. Upravo u ime siromašnih, usamljenih, marginaliziranih i diskriminiranih Sin Božji prihvaća gestu te žene. Svojom ženskom osjetljivošću ona pokazuje da je jedina koja razumije Gospodinovo duševno stanje. S tom bezimеноm ženom – koja je možda stoga predodređena da predstavlja sve one žene tijekom stoljeća čiji se glas neće čuti i koje će biti žrtve nasilja – započinje

značajna prisutnost ženâ koje sudjeluju u vrhuncu Kristova života: njegovu raspeću, smrti, ukopu i njegovu ukazanju kao Uskrsloga. Žene, koje su tako često diskriminirane i kojima je teško doći do odgovornih položaja, na stranicama Evanđelja su, naprotiv, protagonistice u povijesti objave. Rječite su zaključne Isusove riječi koje tu ženu povezuju s velikim poslanjem evangelizacije: »Zaista, kažem vam, gdje se god bude propovijedalo evanđelje, po svem svijetu, navješćivat će se i ovo što ona učini – njoj na spomen« (Mk 14,9).

2. Ova snažna "empatija" između Isusa i žene i način na koji On tumači njezino pomazanje, koje je u silnoj opreci sa snebivanjem Jude i ostalih, otvaraju širom vrata plodnom promišljanju o neraskidivoj vezi između Isusa, siromahâ i propovijedanja evanđelja.

Lice Boga koje On objavljuje je, naime, lice Oca koji je na strani siromahâ, Oca koji je blizak siromasima. Cjelokupno Isusovo djelovanje potvrđuje da siromaštvo nije plod zle kobi, nego konkretan znak njegove prisutnosti među nama. Ne nalazimo ga kad i gdje želimo, već ga prepoznamo u životima siromašnih, u njihovim patnjama i oskudicama i, u kadikad neljudskim, uvjetima u kojima su prisiljeni živjeti. Neću se umoriti ponavljati da su siromašni istinski evangelizatori jer su oni prvi bili evangelizirani i pozvani biti dionicima Gospodinova blaženstva i njegova Kraljevstva (usp. Mt 5,3).

Siromasi, koji žive u različitim prilikama i na svim meridijanima, evangeliziraju nas jer nam omogućuju da na uvijek nov način otkrivamo najizvornije crte Očeva lica. »Oni nas mogu mnogo toga naučiti. Osim što imaju dioništvo u onom *sensus fidei*, oni također preko vlastitih patnji poznaju Krista patnika. Prijeko je potrebno da svi dopustimo da nas oni evangeliziraju. Nova je evangelizacija poziv na upoznavanje spasenjske snage koja je na djelu u njihovim životima i da ih Crkva stavi u središte svoga puta. Pozvani smo otkriti Krista u njima, posuditi im naš glas u njihovim traženjima, ali također biti njihovi prijatelji, slušati ih, razumjeti i prihvatiti tajanstvenu mudrost koju Bog želi preko njih podijeliti s nama. Naša se zauzetost ne sastoji isključivo u djelima ili planovima promicanja i pomoći; ono što Duh pokreće nije prekomjerni aktivizam, već prije svega pozornost prema drugom za kojeg se u stanovitom smislu smatra da je jedno s nama. Ta pozornost puna ljubavi je početak prave brige za njegovu osobu i, polazeći od nje, želim stvarno tražiti njegovo dobro« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 198-199).

3. Isus ne samo da je na strani siromašnih, već s njima dijeli istu sudbinu. To je snažna poruka i za njegove učenike svih vremena. Isusove riječi "siromahâ svagda imate uza se" znače također ovo: njihova prisutnost među nama je stalna, ali to ne smije dovesti do toga da se na to naviknemo tako da postanemo na to ravnodušni, već nas mora navesti na bezuvjetno dijeljenje života koje nam nije dopušteno prebacivati na druge. Siromašni nisu *outsajderi* u zajednici, već su braća i sestre s kojima se dijeli patnja kako bi se ublažilo njihovu nevoljnost i marginaliziranost, vratilo im se izgubljeno dostojanstvo i zajamčilo potrebnu socijalnu uključenost. Poznato je, uostalom, da svako dobro djelo pretpostavlja dobročinitelja i primatelja dobročinstva, dok dijeljenje s drugima rađa bratstvo. Milostinja je nešto što se čini s vremena na vrijeme, dok je dijeljenje trajno. Ova prva riskira da zadovolji one koji je daju i ponizi one koji je primaju; ovo potonje, pak, jača solidarnost i stvara nužne pretpostavke za postizanje pravde. Riječju, vjernici, kad žele osobno vidjeti Isusa i dotaći ga se rukom, znaju kome se uteći: siromašni su sakrament Krista, predstavljaju njegovu osobu i upućuju na nj.

Imamo mnogo primjera svetaca i svetica koji su dijeljenje sa siromašnima učinili svojim planom života. Tu mislim, između ostalih, na oca Damiana de Veustera, svetog apostola gubavaca. On je s velikom velikodušnošću odgovorio na poziv da ode na otok Molokai, koji je pretvoren u geto u koji su smjeli samo gubavci, da živi i umre s njima. Zasukao je rukave i dao sve od sebe da živote tih siromašnih bolesnika i marginaliziranih, koji su grcali u najvećoj bijedi, učini vrijednim življenja. Postao je liječnik i bolničar ujedno, ne mareći za opasnosti s kojima se suočavao i u toj *koloniji smrti*, kako se nazivalo taj otok, donio je svjetlo ljubavi. I sam je obolio od gube, što je jasan znak punog zajedništva s braćom i sestrama za koje je dao svoj život. Njegovo je svjedočanstvo veoma aktualno i u naše dane obilježene pandemijom koronavirusa: Božja milost zasigurno djeluje u srcima mnogih koji se samozatajno razdaju za najsiromašnije dijeleći konkretno i stvarno sve s njima.

4. Trebamo, dakle, s punim uvjerenjem prigrliti Gospodinov poziv: »Obratite se i vjerujte evanđelju!« (Mk 1,15). To se obraćenje, prije svega, sastoji u tome da otvorimo svoja srca i prepoznamo mnoge oblike siromaštva te vidljivo pokazujemo Božje kraljevstvo načinom života koji je u skladu s vjerom koju ispovijedamo. Na siromašne se često gleda kao na one koji su odvojeni od nas, kao na kategoriju koja zahtijeva posebnu dobrotvornu službu. Slijediti Isusa, u tome pogledu, zahtijeva promjenu mentaliteta, odnosno prihvaćanje izazova sudjelovanja i dijeljenja. Postati njegovim učenicima znači odlučiti ne gomilati blaga na zemlji koja pružaju iluziju sigurnosti u krhkoj i prolaznoj stvarnosti. To, naprotiv, znači spremnost osloboditi se svakoga ropstva koje priječi postizanje istinske sreće i blagoslova, kako bi se prepoznalo ono trajno, što nitko i ništa ne može uništiti (usp. Mt 6,19-20).

Isusovo učenje i ovdje ide protiv struje, jer obećava ono što samo oči vjere mogu s potpunom sigurnošću vidjeti i iskusiti: »I tko god ostavi kuće, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja poradi imena mojega, stotruko će primiti i život vječni baštiniti« (Mt 19,29). Ako ne odlučimo postati siromašni prolaznim bogatstvom, svjetovnom moći i ispraznom slavom, nikada nećemo moći darivati svoj život iz ljubavi; život će nam biti sav nekako rascjepkan, pun dobrih namjera, ali neučinkovit u preobrazbi svijeta. Riječ je, dakle, o tome da se odlučno otvorimo Kristovoj milosti, koja nas može učiniti svjedocima njegove bezgranične ljubavi i vratiti vjerodostojnost našoj prisutnosti u svijetu.

5. Kristovo evanđelje poziva nas da posvećujemo posebnu brigu siromašnima i traži da prepoznamo razne, pa i premnoge oblike moralnog i socijalnog poremećaja koji neprestano rađaju nove oblike siromaštva. Čini se da se sve više probija shvaćanje prema kojem siromašni ne samo da su krivi za svoje siromaštvo, nego predstavljaju nepodnošljiv teret gospodarskom sustavu koji u središte stavlja interes nekolicine privilegiranih skupina. Tržište koje ne mari za etička načela ili im pristupa selektivno stvara neljudske uvjete koji negativno utječu na ljude koji već žive u teškim uvjetima. Tako svjedočimo pojavljivanju novih zamki siromaštva i isključenosti koje stvaraju beskrupulozni ekonomski i financijski akteri, lišeni osjećaja za čovjeka i društvene odgovornosti.

Prošle se godine svemu tome pridružila nova pošast zbog kojeg se broj siromašnih dodatno povećao, a to je pandemija. Ona i dalje kuca na vrata milijuna ljudi, pa čak i kad sa sobom ne nosi patnju i smrt, ona donosi siromaštvo. Broj siromašnih raste preko svake mjere, a, nažalost, narednih mjeseci njihov će se broj još više povećati. Neke zemlje trpe vrlo teške posljedice pandemije, tako da najugroženiji nemaju ni ono osnovno za život. Dugi redovi pred pučkim kuhinjama vidljiv su pokazatelj toga pogoršanja. Briga za druge nalaže nam da pronađemo primjerenija rješenja za borbu protiv virusa na globalnoj razini, ne vodeći

se u tome plitkim interesima. Posebno je prijeko potrebno pružiti konkretne odgovore onima koji trpe posljedice nezaposlenosti, koja dramatično pogađa mnoge očeve, žene i mlade. Društvena solidarnost i velikodušnost, za koju su se, hvala Bogu, mnogi pokazali spremnima, zajedno s dalekovidnim projektima usmjerenim na promicanje čovjeka, daju i davat će vrlo važan doprinos u ovome teškom času.

6. Ostaje, međutim, otvoreno jedno pitanje, koje nipošto nije samorazumljivo: kako dati opipljiv odgovor milijunima siromašnih koji često nailaze na ravnodušnost, pa čak i izazivaju nelagodu kod drugih? Kojim putem pravde valja ići kako bi se društvene nejednakosti moglo prevladati i vratiti ljudsko dostojanstvo, koje se tako često gazi? Individualistički način života je sudionik u nastajanju siromaštva i često na siromašne svaljuje svu odgovornost za njihovo stanje. Ali siromaštvo nije plod slijepe sudbine, ono je posljedica egoizma. Zato je od ključne važnosti pokrenuti razvojne procese u kojima će se vrednovati sposobnosti svijetu, tako da komplementarnost kompetencija i različitost uloga dovede do otkrivanja zajedničkog resursa sudjelovanja. Mnogo je siromaštava "bogatih" koja bi se dalo izliječiti bogatstvom "siromašnih", samo kad bi se oni susreli i upoznali! Nitko nije toliko siromašan da ne može dati nešto od sebe drugome i od njega zauzvrat primiti. Siromašni ne mogu biti samo primatelji; mora ih se dovesti u položaj da mogu dati, jer jako dobro znaju kako uzvratiti. Koliki je samo primjera dijeljenja pred našim očima! Siromašni nas često uče solidarnosti i dijeljenju. Oni su, istina, ljudi kojima nešto nedostaje, često nemaju mnogo toga, pa čak i ono što im je prijeko potrebno, ali nisu bez svega, jer čuvaju dostojanstvo Božje djece koje im nitko i ništa ne može oduzeti.

7. Zato je potreban drugačiji pristup siromaštvu. To je izazov kojem bi vlade i svjetske institucije trebale pristupiti dalekovidnim socijalnim modelom koji može odgovoriti na nove oblike siromaštva koji se javljaju u svijetu i koji će imati presudan utjecaj na desetljeća koja dolaze. Ako se siromašne marginalizira, kao da su sami krivi za stanje u kojem se nalaze, tada sama ideja demokracije zapada u krizu, a svaka socijalna politika osuđena je na neuspjeh. S velikom bismo poniznošću trebali priznati da smo često prave neznalice kad je riječ o siromasima. O njima se govori apstraktno, sve se svodi na statistike i ponekim se dokumentarnim filmom pokušava dirnuti srca ljudi. Siromaštvo bi, naprotiv, trebalo potaknuti kreativno planiranje projekata koje omogućuje veću učinkovitu slobodu kojom se svaka osoba može ostvariti u svome životu zahvaljujući vlastitim sposobnostima. Iluzija koje se svakako treba kloniti jest ta da mislimo da posjedovanje novca omogućuje čovjeku da bude slobodan i povećava njegovu slobodu. Učinkovito služenje siromašnima potiče na djelovanje i omogućuje pronalaženje najprikladnijih načina da se dovede u bolji položaj i unaprijedi taj dio čovječanstva koji je prečesto bezimen i bez glasa, ali na kojem je utisnuto lice Spasitelja koji moli za pomoć.

8. »Siromahâ svagda imate uza se« (Mk 14,7). To je poziv da se nikada ne propusti prilika činiti dobro kad se ona ukaže. U pozadini možemo nazrijeti drevnu biblijsku zapovijed: »Nađe li se kod tebe kakav siromah, netko od tvoje braće [...], ne budi tvrda srca niti zatvaraj svoje ruke prema svome siromašnome bratu, nego mu širom rastvori svoju ruku i spremno mu daj što mu nedostaje. [...] Daj mu rado, a ne da ti srce bude zlovoljno kad mu daješ, jer će te zbog toga blagoslivljati Jahve, Bog tvoj, u svakom poslu tvome i u svakom pothvatu ruku tvojih. [Jer] siromaha nikad neće nestati iz zemlje« (Pnz 15,7 - 8,10-11).

Apostol Pavao u istom duhu poziva kršćane iz zajednicâ koje je osnovao da priskoče u pomoć siromašnima iz prve zajednice u Jeruzalemu i da to čine »ne sa žalošću ili na silu jer Bog ljubi vesela darivatelja« (2 Kor 9,7). Nije riječ o umirivanju vlastite savjesti davanjem nekog milodara, već o suprotstavljanju kulturi ravnodušnosti i nepravde kojom se ljudi često postavljaju prema siromasima.

U vezi s tim dobro je prisjetiti se također riječi sv. Ivana Zlatoustog: »Oni koji su velikodušni ne smiju tražiti od siromahâ da im polažu račun za svoje ponašanje, nego samo poboljšati njihovo stanje siromaštva i zadovoljiti njihove potrebe. Siromah imaju samo jednu obranu: svoje siromaštvo i stanje potrebe u kojem se nalazi. Ne pitajte ga ni za što drugo. Pa bio on najveći zlotvor na svijetu, a nema hrane koju treba, oslobodimo ga gladi. [...] Milosrdan je čovjek lúka potrebitih: lúka prima i oslobađa sve brodolomce opasnosti, bili oni zlotvori ili dobri ljudi ili koji god drugi, lúka im pruža zaštitu i utočište. Tako i ti, dakle, kada vidiš u svijetu čovjeka koji je doživio brodolom siromaštva, ne osuđuj, ne traži da polaže račun za svoje ponašanje, nego ga izbavi od nevolje koja ga je snašla« (*Razgovor o siromašnom Lazaru*, II, 5).

9. Od presudne je važnosti da poraste osjetljivost ljudi kako bi se razumjelo potrebe siromašnih, koje se, jednako kao i životni uvjeti, neprestano mijenjaju. Danas su, naime, u ekonomski razvijenijim dijelovima svijeta ljudi manje spremni nego u prošlosti boriti se protiv siromaštva. Stanje relativnog blagostanja na koje su se navikli otežava prihvaćanje žrtvi i odricanja. Čovjek je spreman na sve samo da mu se ne oduzme ono što je lako stekao. Tako se upada u razne oblike pritajene mržnje, grčevite razdražljivosti i zahtjeva koji dovode do straha i tjeskobe, a u nekim slučajevima i nasilja. To nije kriterij na kojem treba graditi budućnost; štoviše, to su također oblici siromaštva od kojih ne smijemo skretati svoj pogled. Moramo biti otvoreni za čitanje znakova vremena koji od nas traže da pronađemo nove načine da budemo evangelizatori u suvremenom svijetu. Izravna pomoć kojom se izlazi ususret potrebama siromašnih ne smije nas spriječiti da budemo dalekovidni u odjelotvorivanju novih znakova kršćanske ljubavi i milosrđa, kao odgovor na nove oblike siromaštva koje čovječanstvo danas doživljava.

Nadam se da će Svjetski dan siromaha, koji obilježavamo peti puta, sve snažnije zaživjeti u našim mjesnim Crkvama i prerasti u pokret evangelizacije u kojem će se susretati siromašne ponajprije tamo gdje se nalaze. Ne smijemo čekati da oni pokucaju na naša vrata, nego mi moramo pohitati njima u njihovim vlastitim domovima, u bolnicama i staračkim domovima, na ulicama i u mračnim zakutcima gdje se ponekad skrivaju, u skloništima i prihvatnim centrima... Važno je razumjeti kako se osjećaju, kroz što prolaze i kakve želje nose u svome srcu. Neka potresne riječi don Prima Matzzolarija postanu naše vlastite: »Ne pitajte me, molim vas, postoje li siromasi, tko su i koliko ih je, jer se bojim da takva pitanja služe tome da odvrate pažnju ili predstavljaju izgovor za izbjegavanje jasnog zova savjesti i srca. [...] Ja nikada nisam brojao siromašne, jer se ne mogu nabrojati: siromahe se grli, a ne broji« (*“Adesso”* br. 7, 15. travnja 1949.). Siromasi su među nama. Kako bi to bilo evanđeoski kad bismo s punom istinom mogli reći: i mi smo siromašni, jer ćemo ih samo tako moći zbiljski prepoznati i učiniti dijelom našega života i oruđem spasenja.

Rim, pri Sv. Ivanu Lateranskom, 13. lipnja 2021.
Na spomen sv. Antuna Padovanskog

Izdaje:
Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova
školskih sestara franjevnika Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9
Tel.: 021/ 319-805
Faks: 021/ 319-358
E-mail:
ssf.odjeci@gmail.com
skolske-sestre-franjevke@st.ht.hr
web:
skolske-sestre-franjevke.hr
Odgovara:
s. Andrea Nazlić
Uredništvo:
s. Karolina Bašić
s. Natanaela Radinović
s. Diana Dolić
s. Mirjana Puljiz
Naslovnica:
s. Karolina Bašić
Oblikovanje:
Silvio Družević
Tisak:
Jafra-print d.o.o.

